โครงการหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

อุทยานบัวเฉลิมพระเกียรติ

หนังสือที่ระลึกเนื่องในโอกาส
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี
เสด็จพระราชดำเนินมาทรงเปิดอุทยานบัวเฉลิมพระเกียรติ
วันอังคาร ที่ ๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๙
ณ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสกลนคร

หนังสือที่ระลึกเนื่องในโอกาส
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี
เสด็จพระราชดำเนินมาทรงเปิด

อุทยานบัว

ณ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสกลนคร
วันอังคารที่ ๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๙

อาศิรวาทเฉลิมราชย์กุมารี

เอกองค์พระยิ่งฟ้า กุมารี สิรินธร
แสงส่องพระทรงศรี ทั่วหล้า
ขัตติยราชย์นารี โลกแซ่ ซ้องเฮย
ดั่งเพชรจรัสฟ้า ยิ่งล้ำ พระบารมี

ผัคคุณมาสล่วง วอกปี นักษัตร
ปิ่นสยามกุมารี ผ่านฟ้า
เสด็จเยี่ยมรั้วนนทรี สกลนคร แดนด้าว
เกษมศรีแหล่งหล้า อุ่นเกล้า เผ่าไทย

ธ เสด็จยุรยาตรก้าว พิศเนตร โบกขรณี
เปล่งปลั่งงามปกเกศ อ่อนช้อย
จงกลก่อกมเลศ ชูช่อ บุษบง
ปทุมชาติเร่งเรียงร้อย ผ่องแผ้ว ถวายพร

นามบัวพระราชทานไว้ ปานเปรียบ ราชินี
ควีนสิริกิติ์ล่องเลียบ ฝั่งน้ำ
สัตตบงกชบ่ห่อนเทียบ ม่วงพรรณ โกมล
งามเด่นสง่าล้ำ สวยสล้าง สาคร

เกษตรศาสตร์แผ่นพื้น พสุธา สกลนคร
ร่วมสักการะบูชา เด่นฟ้า
สำนึกพระกรุณา ใหญ่ยิ่ง ปกเผ้า
บุคลากรทั่วหน้า ร่มเกล้า สดุดี

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม

ข้าพระพุทธเจ้า คณาจารย์ ข้าราชการ บุคลากรและนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสกลนคร

อาจารย์ ดร.บุญเลิศ วิวรรณ์
ผู้ประพันธ์

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน สำนักงานวิทยาเขตเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสกลนคร กองบริหารทั่วไป งานอำนวยการ โทร. ๑๔๑๑

ที่ ศธ ០๕๑๓.๔๐๑๐๑/๑๔๖๑ **วันที่** ๘ กันยายน ๒๕๕๘

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์พิจารณานำความขึ้นกราบบังคมทูลฯ

เรียน อธิการบดี

ตามที่มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสกลนคร ร่วมกับจังหวัดสกลนคร ได้ดำเนินการจัดสร้างและพัฒนาอุทยานบัวในพื้นที่บริเวณอุทยานหนองหารเฉลิมพระเกียรติ เพื่อเป็นสถานที่รวบรวมพันธุ์บัวและองค์ความรู้เกี่ยวกับบัวสำหรับผู้สนใจได้เข้ามาศึกษาและเป็นแหล่งท่องเที่ยวประจำจังหวัดสกลนคร จนได้รับเกียรติให้เป็นเจ้าภาพจัดการประชุมบัวนานาชาติ ระหว่างวันที่ ๒๒-๒๔ ตุลาคม ๒๕๕๓ และได้มีการดำเนินการพัฒนาอุทยานบัวดังกล่าวมาอย่างต่อเนื่อง

เนื่องในปีพุทธศักราช ๒๕๕๘ เป็นปีมหามงคลที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯสยามบรมราชกุมารี เจริญพระชนมายุครบ ๖๐ พรรษา อันนับเป็นโอกาสอันดีที่ข้าราชการ บุคลากรและนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ตลอดจนพสกนิกรชาวจังหวัดสกลนคร จะได้มีโอกาสแสดงความจงรักภักดี สำนึกในพระกรุณาธิคุณที่ทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจอันเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติและประชาชน ในการนี้วิทยาเขตเฉลิมพระเกียรติจังหวัดสกลนคร จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ พิจารณาความเป็นไปได้ในการนำความขึ้นกราบบังคมทูล เพื่อทรงมีพระราชวินิจฉัยในประเด็นต่อไปนี้

๑. ขอพระราชทานพระราชานุญาต ให้ โครงการพัฒนาอุทยานบัว เป็นโครงการเฉลิมพระเกียรติในวโรกาสฉลองพระชนมายุครบ ๕ รอบ

๒. ขอพระราชทานนาม อุทยานบัวเฉลิมพระเกียรติ เพื่อเป็นสิริมงคลแก่มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์และพสกนิกรชาวจังหวัดสกลนคร

๓. ขอพระราชทานพระราชานุญาตอัญเชิญตราสัญลักษณ์งานเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีในโอกาสฉลองพระชนมายุ ๕ รอบ ๒ เมษายน ๒๕๕๘ ประดิษฐาน ณ ป้ายนามพระราชทานตามข้อ ๒ ดังกล่าว

๔. ขอพระราชทานพระราชานุญาต กราบบังคมทูลเชิญเสด็จพระราชดำเนินทรงเปิดอุทยานบัว ทั้งนี้วันเวลาเป็นไปตามพระราชอัธยาศัย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาหากเห็นควรโปรดมอบหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการต่อไป อนึ่ง วิทยาเขตเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสกลนคร ได้แนบภาพถ่ายอุทยานบัวมาพร้อมนี้

(รองศาสตราจารย์วีไลศักดิ์ กิ่งคำ)

รักษาการแทนรองอธิการบดีวิทยาเขตเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสกลนคร

ที่ ศธ ๐๕๑๓.๑๐๑๐๒/ ๑๔๐๒๑

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
๕๐ ถนนงามวงศ์วาน จตุจักร
กรุงเทพฯ ๑๐๙๐๐

๒ ตุลาคม ๒๕๕๘

เรื่อง ขอพระราชทานพระราชวินิจฉัย

เรียน ราชเลขานุการในพระองค์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี

สิ่งที่ส่งมาด้วย ภาพถ่ายอุทยานบัว จำนวน ๖ แผ่น

ด้วยมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสกลนคร ร่วมกับจังหวัดสกลนคร ได้ดำเนินการจัดสร้างและพัฒนาอุทยานบัวในพื้นที่บริเวณอุทยานหนองหารเฉลิมพระเกียรติ เพื่อเป็นสถานที่รวบรวมพันธุ์บัวและองค์ความรู้เกี่ยวกับบัวสำหรับผู้สนใจได้เข้ามาศึกษา และเป็นแหล่งท่องเที่ยวประจำจังหวัดสกลนคร จนได้รับเกียรติให้เป็นเจ้าภาพจัดการประชุมบัวนานาชาติ ระหว่างวันที่ ๒๒ - ๒๔ ตุลาคม ๒๕๕๓ และได้มีการดำเนินการพัฒนาอุทยานบัวดังกล่าวมาอย่างต่อเนื่อง

เนื่องในปีพุทธศักราช ๒๕๕๘ เป็นปีมหามงคลและเป็นโอกาสอันดีที่ข้าราชการ บุคลากร และนิสิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ตลอดจนพสกนิกรชาวจังหวัดสกลนคร ได้แสดงความจงรักภักดีและสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณที่ทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจอันเป็นประโยชน์ต่อประชาชนและประเทศชาติ กอปรกับเพื่อเป็นการเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเจริญพระชนมายุครบ ๖๐ พรรษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์จึงขอพระราชทานพระราชวินิจฉัย รายละเอียดดังนี้

๑. ขอพระราชทานพระราชานุญาตให้ โครงการพัฒนาบัวเป็นโครงการเฉลิมพระเกียรติเนื่องในโอกาสฉลองพระชนมายุครบ ๕ รอบ

๒. ขอพระราชทานนามอุทยานบัวเฉลิมพระเกียรติ เพื่อเป็นสิริมงคลแก่มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์และพสกนิกรชาวจังหวัดสกลนคร

๓. ขอพระราชทานพระราชานุญาตอัญเชิญตราสัญลักษณ์งานเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ในโอกาสฉลองพระชนมายุครบ ๕ รอบ ๒ เมษายน ๒๕๕๘ ประดิษฐาน ณ ป้ายนามพระราชทานตามข้อ ๒

๔. ขอพระราชทานพระราชานุญาต กราบบังคมทูลเชิญเสด็จพระราชดำเนินทรงเปิดอุทยานบัว โดยจะเป็นวัน เวลาใดสุดแต่จะทรงมีพระราชวินิจฉัย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณานำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงทราบฝ่าละอองพระบาท การจะควรมิควรประการใด สุดแต่จะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์บัญชา ขวัญยืน)
รักษาการแทนอธิการบดีมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

กองกลาง
โทรศัพท์ ๐ ๒๙๔๒ ๘๑๕๑ – ๕๔
โทรสาร ๐ ๒๙๔๒ ๘๑๕๑ – ๕๒

กำหนดการ
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเปิดอุทยานบัว

ณ อุทยานบัว อุทยานหนองหารเฉลิมพระเกียรติ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
วิทยาเขตเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสกลนคร
วันอังคาร ที่ ๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๙

เวลา ๐๘.๐๐ น. - สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนิน โดยรถยนต์พระที่นั่ง จากพระตำหนักภูพานราชนิเวศน์ อำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร ไปยังอุทยานบัว
บริเวณอุทยานหนองหารเฉลิมพระเกียรติ ตำบลเชียงเครือ อำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร

เวลา ๐๘.๓๐ น. - รถยนต์พระที่นั่งถึงอุทยานบัว บริเวณอุทยานหนองหารเฉลิมพระเกียรติ ตำบลเชียงเครือ อำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร
(วงดุริยางค์บรรเลงเพลงมหาชัย)

- ผู้ว่าราชการจังหวัดสกลนคร ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดสกลนคร แม่ทัพภาคที่ ๒ ผู้บัญชาการตำรวจภูธรภาค ๔
นายกสภามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ อธิการบดีมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กรรมการสภามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และผู้บริหารมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เฝ้า ฯ รับเสด็จ
- นายกเหล่ากาชาดจังหวัดสกลนคร และรองอธิการบดีมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ทูลเกล้า ฯ ถวายมาลัยข้อพระกร
- เสด็จเข้าพลับพลาพิธี
- ประทับพระราชอาสน์
- นายกสภามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เข้าเฝ้าฯ ทูลเกล้าฯ ถวายของที่ระลึก
- รองอธิการบดีวิทยาเขตเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสกลนคร เข้าเฝ้าฯ ทูลเกล้าฯ ถวายหนังสือที่ระลึก
- อธิการบดีมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กราบบังคมทูลรายงานการก่อสร้างอุทยานบัว
- เสด็จออกจากพลับพลาพิธี
- เสด็จ ฯ ไปยังแท่นทรงกดปุ่มไฟฟ้าเปิดแพรคลุมป้ายอุทยานบัว อำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร ***(วงดุริยางค์บรรเลงเพลงมหาฤกษ์)***
- เสด็จ ฯ ไปทรงปลูกบัว
- เสด็จพระราชดำเนินขึ้นอาคารนิทรรศการถาวร

กำหนดการ
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเปิดอุทยานบัว (ต่อ)

- รองศาสตราจารย์ คุณหญิงสุชาดา ศรีเพ็ญ ทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายมาลัยข้อพระกร
- ทอดพระเนตรนิทรรศการภาพวาดจากของจิตรกร
- เสด็จเข้าอาคารนิทรรศการ
- ทอดพระเนตรนิทรรศการทางวิชาการเกี่ยวกับบัว
- ทรงลงพระนามาภิไธยในแผ่นศิลา
- เสด็จพระราชดำเนินออกจากอาคารนิทรรศการ
- ประทับรถไฟฟ้าพระที่นั่งไปยังบริเวณสระบัว
- เสด็จลงจากรถไฟฟ้า
- ทอดพระเนตรสระบัว

เวลา ๐๙.๑๕ น. - ประทับรถยนต์พระที่นั่งไปยังห้องสมุดเฉลิมราชกุมารี ตำบลธาตุเชิงชุม อำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร

(วงค์ดุริยางค์บรรเลงเพลงมหาชัย)

การแต่งกาย	- ข้าราชการในพื้นที่	: เครื่องแบบปกติขาว
	- ข้าราชการในพระองค์	: แต่งกายเครื่องแบบปกติกากีคอตั้ง
	- แขกผู้มีเกียรติ	: สุภาพบุรุษ ชุดสากลนิยม สุภาพสตรี ชุดสุภาพ หรือชุดไทย

คำกราบบังคมทูลของ
นายจงรัก วัชรินทร์รัตน์
รักษาการแทนอธิการบดีมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ในพิธีเปิดอุทยานบัว
วันอังคารที่ ๑ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๕๙
ณ อุทยานบัว มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสกลนคร

ขอพระราชทานกราบบังคมทูลทราบฝ่าละอองพระบาท

ข้าพระพุทธเจ้า นายจงรัก วัชรินทร์รัตน์ รักษาการแทนอธิการบดีมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ในนามของข้าราชการ พนักงาน บุคลากร และนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ตลอดจนพสกนิกรชาวจังหวัดสกลนคร ที่มาเฝ้าทูลละอองพระบาทอยู่ ณ มณฑลพิธีแห่งนี้ รู้สึกสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณของใต้ฝ่าละอองพระบาทเป็นล้นพ้น ที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมเสด็จพระราชดำเนินมาทรงเปิดอุทยานบัว ซึ่งเป็นโครงการความร่วมมือทางวิชาการระหว่างจังหวัดสกลนคร และ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสกลนคร ในวันนี้

อุทยานบัวแห่งนี้ มีพื้นที่ทั้งหมด ๕๐ ไร่ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของอุทยานหนองหารเฉลิมพระเกียรติ เดิมเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำและแปลงปลูกข้าว ต่อมาในปี พุทธศักราช ๒๕๔๘ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสกลนคร เริ่มมีการนำบัวพันธุ์ต่าง ๆ มาทดลองปลูกพร้อมเริ่มงานวิจัยเกี่ยวกับพันธุ์บัวและการใช้ประโยชน์จากบัวพันธุ์ต่าง ๆ ต่อมาในปีพุทธศักราช ๒๕๕๑ จึงเริ่มดำเนินการปรับปรุงพื้นที่เพื่อ นำบัวพันธุ์ต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง พันธุ์บัวหลวงในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และมีการดำเนินการวิจัยมาอย่างต่อเนื่อง จนถึงปีพุทธศักราช ๒๕๕๒ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสกลนคร ร่วมกับสมาคมบัวแห่งประเทศไทยและกลุ่มผู้รักบัว ริเริ่มดำเนินโครงการจัดสร้างอุทยานบัว โดยการสนับสนุนด้านงบประมาณอย่างต่อเนื่องจากจังหวัดสกลนคร เพื่อเป็นสถานที่จัดงานมหกรรมบัวนานาชาติในปีพุทธศักราช ๒๕๕๓

ปัจจุบันอุทยานบัว มีการแบ่งพื้นที่ออกเป็น ๕ ส่วน คือ

๑. ส่วนรวบรวมพันธุ์บัว เป็นส่วนของการรวบรวมพันธุ์บัวทั้งในและต่างประเทศมากกว่า ๓๔ พันธุ์ จัดเป็นการแสดงในรูปแบบอุทยานบัว มีสะพานไม้สำหรับการเดินชมบัวต่าง ๆ ได้อย่างใกล้ชิด

๒. ส่วนแสดงพันธุ์บัว จัดการแสดงในรูปแบบนิทรรศการกลางแจ้ง จำนวนกว่า ๗๔ พันธุ์ มาจัดแสดงในกระถางกลางแจ้ง พร้อมป้ายข้อมูลต่าง ๆ เช่น ชื่อพันธุ์และชื่อวิทยาศาสตร์ เป็นต้น

๓. ส่วนนิทรรศการ จัดแสดงในรูปแบบของนิทรรศการถาวร รวบรวมองค์ความรู้และความเป็นมาเกี่ยวกับบัวพันธุ์ต่าง ๆ เพื่อประโยชน์แก่การศึกษาสำหรับนักเรียน นิสิต นักศึกษาตลอดจนประชาชนผู้สนใจโดยทั่วไป

๔. ส่วนแสดงบัวธรรมชาติ ในลักษณะพิพิธภัณฑ์ธรรมชาติที่ปลูกบัวหลายพันธุ์ให้เจริญเติบโตมีความสวยงามหลากหลายตามธรรมชาติและเพื่อใช้ประโยชน์ในการศึกษาวิจัย

๕. ส่วนนาบัวสลับนาข้าวเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจ

บัดนี้ ได้เวลาอันเป็นมงคลอุดมฤกษ์แล้ว ข้าพระพุทธเจ้าขอพระราชทานพระราชานุญาตกราบบังคมทูลเชิญใต้ฝ่าละอองพระบาท ทรงประกอบพิธีเปิดอุทยานบัว พร้อมทั้งทรงปลูกบัวพันธุ์สุธาสิโนบล ๑ ต้น เพื่อเป็นสิริสวัสด์พิพัฒนมงคลแก่อุทยานบัวและปวงข้าพระพุทธเจ้าทั้งปวง จากนั้นขอพระราชทานพระราชานุญาตกราบบังคมทูลเชิญเสด็จพระราชดำเนินทอดพระเนตรภาพวาดบัวของศิลปิน ส่วนนิทรรศการบัวและตัวอย่างผลงานวิจัยการใช้ประโยชน์จากบัว พร้อมทั้งทรงลงพระนามาภิไธยในแผ่นศิลาจารึก และท้ายสุดขอพระราชทานพระราชานุญาตกราบบังคมทูลเชิญเสด็จพระราชดำเนินโดยรถไฟฟ้าพระที่นั่งไปทอดพระเนตรส่วนแสดงพันธุ์บัว ตามพระราชอัธยาศัย

ควรมิควรแล้วจะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม

สารจากนายกสภามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

รองศาสตราจารย์ ดร.วิโรจ อิ่มพิทักษ์

ตลอดระยะเวลา ๒๐ ปี ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ที่มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสกลนคร ก่อตั้งขึ้นที่จังหวัดสกลนคร เป็นความภาคภูมิใจของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์อย่างยิ่ง เนื่องจากวัตถุประสงค์หลักในการก่อตั้งนั้น เพื่อเป็นการเทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในโอกาสที่ทรงครองสิริราชสมบัติ ๕๐ ปี ใน พ.ศ. ๒๕๓๙ เนื่องจากจังหวัดสกลนครเป็นจังหวัดที่มีทรัพยากรอุดมสมบูรณ์ เป็นที่ตั้งของพระตำหนักภูพานราชนิเวศน์ และศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ นับเป็นโอกาสที่มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้มีโอกาสดำเนินงานสนองโครงการตามพระราชดำริ โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และโครงการศิลปาชีพมากมายในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดี นอกจากนี้ยังเป็นการขยายโอกาสทางการศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนให้สอดคล้องกับ ความต้องการของท้องถิ่นและประเทศชาติ

ต่อมามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้รับการสนับสนุนจากกรมประมงให้ใช้พื้นที่หนองหารน้อย ตำบลท่าแร่ อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร มีพื้นที่ประมาณ ๗๐๐ ไร่ เพื่อจัดทำโครงการอุทยานหนองหารเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๖ รอบในวันที่ ๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๒ ขึ้น โดยจะพัฒนาพื้นที่หนองหารน้อยนี้เพื่อเป็นสถานที่ศึกษาค้นคว้า วิจัยด้านสัตว์น้ำ คุณภาพน้ำและด้านพรรณไม้น้ำ ตลอดจนเป็นสถานที่ฝึกอบรม เผยแพร่ผลงานพัฒนาอาชีพอย่างยั่งยืนในภูมิภาคนี้

ในปัจจุบันอุทยานหนองหารเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ มีการพัฒนาพื้นที่สำหรับเป็นแหล่งเรียนรู้เรื่อง "บัว" ซึ่งเป็นพันธุ์ไม้น้ำที่มีความผูกพันกับวิถีชีวิตชาวไทยมายาวนาน โดยเฉพาะในพระพุทธศาสนา จึงได้มีการรวบรวมพันธุ์บัวทั้งในและต่างประเทศเพื่อเป็นพิพิธภัณฑ์ธรรมชาติที่มีชีวิต เป็นแหล่งเรียนรู้และแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดสกลนครในภูมิภาคนี้ ที่มีผู้เยี่ยมชมปีละไม่น้อยกว่า ๒๐๐,๐๐๐ คน

เนื่องในโอกาสที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงมีพระชนมายุครบ ๕ รอบในวันที่ ๒ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๘ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสกลนคร จึงได้พัฒนาพื้นที่เป็น อุทยานบัวเพื่อเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี และนับเป็นพระมหากรุณาธิคุณแก่มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์และชาวสกลนครอย่างล้นพ้นในการเสด็จเป็นองค์ประธานในพิธีเปิดอุทยานบัวอย่างเป็นทางการ ในวันที่ ๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๙ นี้ เพื่อเป็นพิพิธภัณฑ์ธรรมชาติที่มีชีวิตสืบไป

(รองศาสตราจารย์ ดร.วิโรจ อิ่มพิทักษ์)
นายกสภามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สารจากผู้ว่าราชการจังหวัดสกลนคร

นายอดิศักดิ์ เทพอาสน์

จังหวัดสกลนครเป็นจังหวัดที่มีภูมิประเทศมีทรัพยากรธรรมชาติ เป็นที่ตั้งของเทือกเขาภูพานที่อุดมไปด้วยทรัพยากรป่าไม้ และมีทะเลสาบน้ำจืดขนาดใหญ่เป็นอันดับ ๑ ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย อันเป็นแหล่งน้ำสำคัญของจังหวัด เป็นทั้งแหล่งน้ำที่มีความเชื่อมโยงกับวิถีชีวิตของชาวสกลนครมาช้านาน

ในส่วนพื้นที่หนองหารจำนวน ๗๐๐ ไร่ ที่มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสกลนคร ได้รับจากกรมประมงนั้น จังหวัดสกลนครได้เล็งเห็นว่ามหาวิทยาลัยมีศักยภาพที่จะพัฒนาพื้นที่เป็นแหล่งเรียนรู้และสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญจังหวัดที่สอดคล้องกับประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดสกลนคร เกิดประโยชน์ต่อชาวจังหวัดสกลนครที่จะร่วมมือกับภาครัฐในการดูแลทำความสะอาดพื้นที่โดยรอบหนองหาร ปลูกจิตสำนึก ไม่ปล่อยของเสียลงสู่หนองหาร และช่วยกระตุ้นให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ช่วยกันคิดและลงทุนพัฒนาพื้นที่ในความรับผิดชอบให้สวยงามและได้มาตรฐานใกล้เคียงและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน นำไปสู่การเพิ่มรายได้ให้แก่ประชาชนจังหวัดสกลนคร เป็นการกระตุ้นให้เศรษฐกิจของจังหวัดสกลนครดีขึ้น โดยเฉพาะการเพิ่มโอกาสในการจำหน่ายสินค้า OTOP ของชุมชน และผลิตภัณฑ์ด้านการเกษตรต่าง ๆ อาทิ ผลิตภัณฑ์ผ้าย้อมคราม ผลิตภัณฑ์จากข้าวฮาง เป็นต้น

นับเป็นพระมหากรุณาธิคุณแก่ชาวจังหวัดสกลนคร ที่ได้มีโอกาสดำเนินงานเพื่อเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เนื่องในโอกาสทรงมีพระชนมายุครบ ๕ รอบ ใน พ.ศ. ๒๕๕๘ โดยได้พัฒนาพื้นที่ให้เป็นอุทยานบัวเพื่อเฉลิมพระเกียรติให้เป็นพิพิธภัณฑ์ธรรมชาติ เป็นแหล่งเรียนรู้และสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวได้เข้ามาเยี่ยมชมความงามทางวัฒนธรรมของจังหวัดสกลนครและในกลุ่มจังหวัดมากขึ้นต่อไป

(นายอดิศักดิ์ เทพอาสน์)
ผู้ว่าราชการจังหวัดสกลนคร

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสกลนคร จัดทำหนังสืออุทยานบัวเพื่อเป็นที่ระลึกเนื่องในโอกาสที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินมาทรงเปิดอุทยานบัว ณ อุทยานหนองหารเฉลิมพระเกียรติ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสกลนคร ในวันอังคารที่ ๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๙

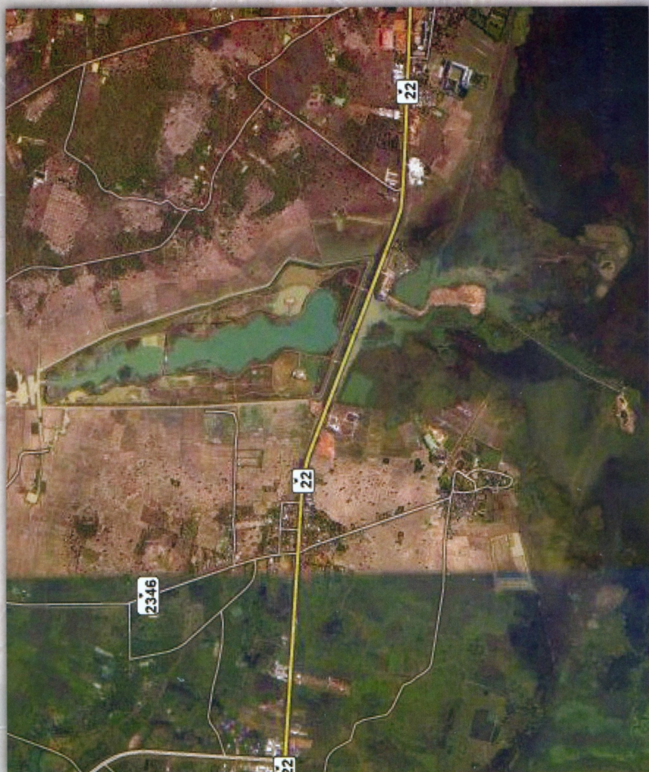
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้รับการสนับสนุนจากกรมประมงให้ใช้พื้นที่หนองหารน้อย ตำบลท่าแร่ อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร มีพื้นที่ประมาณ ๗๐๐ไร่ เพื่อจัดทำโครงการอุทยานหนองหารเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๖ รอบ เมื่อวันที่ ๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๒ ขึ้น โดยจะพัฒนาพื้นที่หนองหารน้อยนี้เพื่อเป็นสถานที่ศึกษาค้นคว้า วิจัยด้านสัตว์น้ำ คุณภาพน้ำและด้านพรรณไม้น้ำ ตลอดจนเป็นสถานที่ฝึกอบรม เผยแพร่ผลงานพัฒนาอาชีพอย่างยั่งยืนและเป็นศูนย์ด้านวิชาการเพื่อการผลิตอาหารประจำท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งสอดคลองกับนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ที่จะจัดให้มีโครงการพัฒนาศูนย์ผลิตอาหารประจำท้องถิ่นและเพิ่มประสิทธิภาพภาคเกษตร โดยเป็นแหล่งฝึกอบรมและเผยแพร่ด้านการพัฒนาการใช้ประโยชน์ที่ดินการเกษตรและการตลาดที่เหมาะสมในการพัฒนาอาชีพอย่างยั่งยืน โดยเป็นแหล่งฝึกอบรมและเผยแพร่ด้านการพัฒนาการใช้ประโยชน์ที่ดินการเกษตร และการตลาดที่เหมาะสมในการพัฒนาอาชีพอย่างยั่งยืน โดยที่มีส่วนร่วมของเกษตรกรในพื้นที่ดังกล่าว แล้วจะสามารถเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตทำให้เกษตรกรมีรายได้มั่นคงและคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น รวมทั้งจะเป็นผลให้รายได้ของประเทศโดยรวมเพิ่มขึ้นด้วย

ในโอกาสนี้นับเป็นพระมหากรุณาธิคุณแก่นิสิตและบุคลากรของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสกลนคร หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ตลอดจนชาวจังหวัดสกลนคร ที่ได้ร่วมกันดำเนินงานพัฒนาพื้นที่อุทยานหนองหารเฉลิมพระเกียรติร่วมกัน จนเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีชีวิตของจังหวัดสกลนคร และภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือต่อไป

(รองศาสตราจารย์ ดร.วิไลศักดิ์ กิ่งคำ)
รักษาการแทนรองอธิการบดีวิทยาเขตเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสกลนคร

หนังสืออุทยานบัว

ภาพที่ ๑ ภาพถ่ายทางอากาศพื้นที่หนองหารน้อยกับพื้นที่หนองหารหลวงที่กั้นโดยถนนหมายเลข ๒๒

ปฐมเหตุอุทยานหนองหารเฉลิมพระเกียรติ

ความเป็นมา

พื้นที่อุทยานหนองหารเฉลิมพระเกียรติตั้งอยู่บริเวณหนองหารน้อย ตำบลท่าแร่ อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร มีเนื้อที่ประมาณ ๗๐๐ ไร่ ติดกับหนองหารหลวงแหล่งน้ำธรรมชาติที่ใหญ่ที่สุดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีพื้นที่ประมาณ ๗๗,๐๐๐ ไร่ ความลึกเฉลี่ยประมาณ ๒.๐-๑๐.๐ เมตร เป็นแหล่งปลาน้ำจืด นกน้ำ พื้นที่ชุ่มน้ำที่สำคัญของประเทศไทย พื้นที่ทั้ง ๒ ส่วน มีถนนหมายเลข ๒๒ (สกลนคร-นครพนม) เป็นแนวกั้น ส่วนพื้นที่หนองหารน้อยมีสภาพเป็นแอ่งน้ำธรรมชาติที่ตื้นเขิน ชาวบ้านในละแวกนี้ใช้เป็นที่เลี้ยงสัตว์ในช่วงหน้าแล้ง มีการทำนาปรังเพียงบางส่วน

ภาพที่ ๒ สภาพเดิมหนองหารน้อยเป็นแอ่งน้ำตื้นเขิน เมื่อพ.ศ. ๒๕๔๐

เพื่อเป็นการร่วมเฉลิมฉลอง ในโอกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษาครบ ๖ รอบของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ ในพุทธศักราช ๒๕๔๒ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสกลนคร จึงได้ดำเนินการโครงการอุทยานหนองหารเฉลิมพระเกียรติด้วยการพัฒนาพื้นที่หนองหารน้อย ซึ่งได้รับอนุญาตจากกรมประมงให้มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ใช้พื้นที่อุทยานหนองหารน้อยในการดำเนินโครงการอุทยานหนองหารกาญจนาภิเษก (ชื่อโครงการเดิม)

ที่ กษ 0524/ 6246

กรมประมง
เกษตรกลาง เขตจตุจักร กทม. 10900

6 พฤษภาคม 2540

เรื่อง การใช้พื้นที่หนองหารน้อย

เรียน ผู้อำนวยการโครงการจัดตั้งวิทยาเขตเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสกลนคร

อ้างถึง หนังสือมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ที่ ทม 0401.25/355 ลงวันที่ 21 เมษายน 2540

ตามหนังสือที่อ้างถึง โครงการจัดตั้งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสกลนคร ขอใช้พื้นที่หนองหารน้อย เพื่อจัดสร้าง "อุทยานหนองหารกาญจนาภิเษก" ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

กรมประมงพิจารณาแล้วไม่ขัดข้อง อนุญาตให้มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ใช้พื้นที่หนองหารน้อย เพื่อจัดสร้างอุทยานหนองหารกาญจนาภิเษก แต่ทั้งนี้ ขอให้ตระหนักถึงผลกระทบจากการจัดสร้างและกิจกรรมต่าง ๆ ภายในอุทยานดังกล่าวต่อสิ่งแวดล้อมด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

([illegible])
รองอธิบดี รักษาราชการแทน
อธิบดีกรมประมง

กองประมงน้ำจืด
โทร. 5798560

ภาพที่ ๓ หนังสืออนุญาตจากกรมประมงลงวันที่ ๖ พฤษภาคม ๒๕๔๐
ให้มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ใช้พื้นที่หนองหารน้อย

หลังจากได้รับอนุญาตให้ใช้พื้นที่แล้ว มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ได้ขอความเห็นชอบโครงการพัฒนาหนองหารน้อย จังหวัดสกลนคร จากคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๖ กันยายน พ.ศ. ๒๕๔๐ ให้เป็นโครงการเพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเนื่องในมหามงคลสมัยเฉลิมพระชนมพรรษา ๖ รอบและอนุมัติแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารโครงการ และให้มีการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการในลำดับต่อมา

5988

ด่วนที่สุด

ที่ มท 0214.6/ 3706

กระทรวงมหาดไทย
ถนนอัษฎางค์ กทม 10200

24 พฤศจิกายน 2540

เรื่อง คำสั่งแต่งตั้งคณะอนุกรรมการบริหารโครงการพัฒนาหนองหารา ระดับกระทรวง

เรียน อธิการบดีมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. สำเนาหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ นร 0205/13923 ลงวันที่ 15 กันยายน 2540
2. คำสั่งแต่งตั้งคณะอนุกรรมการบริหารโครงการพัฒนาหนองหารา ระดับกระทรวง จำนวน 1 ชุด

ด้วยคณะรัฐมนตรี ได้มีมติเมื่อวันที่ 9 กันยายน 2540 เห็นชอบโครงการพัฒนาหนองหาร จังหวัดสกลนคร เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในมหามงคลสมัยเฉลิมพระชนมพรรษา 6 รอบ และอนุมัติให้แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารโครงการพัฒนาหนองหาร จังหวัดสกลนคร ซึ่งมี ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี เป็นประธาน ตามที่กระทรวงมหาดไทยเสนอ โดยให้คณะกรรมการดังกล่าว แต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อช่วยเหลือการปฏิบัติงานของคณะกรรมการได้ตามความจำเป็นและเห็นสมควร รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย 1

เพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าว กระทรวงมหาดไทยจึงได้เสนอคำสั่งแต่งตั้งคณะอนุกรรมการบริหารโครงการพัฒนาหนองหารา ระดับกระทรวง เพื่อเป็นองค์กรในการช่วยเหลือการปฏิบัติงานของคณะกรรมการบริหารโครงการพัฒนาหนองหาร จังหวัดสกลนคร ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการที่จะเข้าร่วมเฉลิมพระเกียรติฯ ซึ่ง ฯพณฯ

/นายกรัฐมนตรี...

- 2 -

นายกรัฐมนตรี ในฐานะประธานกรรมการบริหารโครงการพัฒนาหนองหาร จังหวัดสกลนคร ได้ลงนามในคำสั่งแต่งตั้งคณะอนุกรรมการดังกล่าวเรียบร้อยแล้ว รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย 2

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายอภัย จันทนจุลกะ)
รองปลัดกระทรวง ปฏิบัติราชการแทน
ปลัดกระทรวงมหาดไทย

สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย
สำนักนโยบายและแผน ส่วนนโยบายและแผนรวม
โทร 2219468 โทรสาร 2234870

ภาพที่ ๔ หนังสือแจ้งเรื่องการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการพัฒนาโครงการหนองหาร จังหวัดสกลนคร เมื่อวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน พ.ศ.๒๕๔๐

คำสั่งคณะกรรมการบริหารโครงการพัฒนาหนองหาร
จังหวัดสกลนคร เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
เนื่องในมหามงคลสมัยเฉลิมพระชนมพรรษา 6 รอบ
ที่ 1 /2540
เรื่อง แต่งตั้งคณะอนุกรรมการบริหารโครงการพัฒนาหนองหารฯ ระดับกระทรวง

ตามที่คณะรัฐมนตรี ได้มีมติเมื่อวันที่ 9 กันยายน พ.ศ. 2540 เห็นชอบให้ แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารโครงการพัฒนาหนองหาร จังหวัดสกลนคร เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในมหามงคลสมัยเฉลิมพระชนมพรรษา 6 รอบ และให้คณะกรรมการบริหารโครงการพัฒนาหนองหาร ฯ มีอำนาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการฝ่ายต่าง ๆ เพื่อช่วยเหลือการปฏิบัติงานได้ตามที่เห็นสมควร นั้น

เพื่อให้การดำเนินงานตามโครงการพัฒนาหนองหารฯ เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุตามวัตถุประสงค์ อาศัยอำนาจตามมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าว จึงแต่งตั้งคณะอนุกรรมการบริหารโครงการพัฒนาหนองหารฯ ระดับกระทรวง ขึ้น โดยมีองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

1. องค์ประกอบ

1.1	ปลัดกระทรวงมหาดไทย	ประธานกรรมการ ✓
1.2	รองปลัดกระทรวงมหาดไทย	รองประธานกรรมการ ✓
1.3	อธิบดีกรมการปกครองหรือผู้แทน	กรรมการ
1.4	อธิบดีกรมโยธาธิการหรือผู้แทน	กรรมการ
1.5	อธิบดีกรมที่ดินหรือผู้แทน	กรรมการ
1.6	เลขาธิการเร่งรัดพัฒนาชนบทหรือผู้แทน	กรรมการ
1.7	ผู้ว่าการการประปาส่วนภูมิภาคหรือผู้แทน	กรรมการ
1.8	ผู้ว่าการการเคหะแห่งชาติหรือผู้แทน	กรรมการ
1.9	อธิบดีกรมประมงหรือผู้แทน	กรรมการ
1.10	อธิบดีกรมชลประทานหรือผู้แทน	กรรมการ

- 2 -

1.11	อธิบดีกรมป่าไม้ หรือผู้แทน	กรรมการ
1.12	อธิการบดีมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์หรือผู้แทน	กรรมการ
1.13	อธิบดีกรมทางหลวงหรือผู้แทน	กรรมการ
1.14	อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์หรือผู้แทน	กรรมการ
1.15	อธิบดีกรมอนามัยหรือผู้แทน	กรรมการ
1.16	อธิบดีกรมควบคุมโรคติดต่อหรือผู้แทน	กรรมการ
1.17	เลขาธิการสำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม หรือผู้แทน	กรรมการ
1.18	ผู้บัญชาการหน่วยบัญชาการทหารพัฒนา กองบัญชาการทหารสูงสุดหรือผู้แทน	กรรมการ
1.19	ผู้ว่าการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยหรือผู้แทน	กรรมการ
1.20	ผู้ว่าการการกีฬาแห่งประเทศไทย หรือผู้แทน	กรรมการ
1.21	ผู้ว่าราชการจังหวัดสกลนคร หรือผู้แทน	กรรมการ
1.22	ผู้อำนวยการสำนักนโยบายและแผน สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย	กรรมการและเลขานุการ
1.23	ผู้อำนวยการส่วนนโยบายและแผนรวม สำนักนโยบายและแผน สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
1.24	ผู้อำนวยการส่วนติดตามและประเมินผล สำนักนโยบายและแผน สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
1.25	ผู้อำนวยการส่วนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สำนักนโยบายและแผน สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
1.26	ผู้อำนวยการส่วนนโยบายเมืองและโครงสร้างพื้นฐาน สำนักนโยบายและแผน สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

2. อำนาจหน้าที่

2.1 กำหนดกรอบแนวทางในการจัดทำแผนปฏิบัติการพัฒนาหนองหาร จังหวัดสกลนคร ให้สอดคล้องกับมติคณะรัฐมนตรีและนโยบายของคณะกรรมการบริหารโครงการพัฒนาหนองหาร จังหวัดสกลนคร

2.2 กำกับ ดูแล การดำเนินงานของคณะอนุกรรมการบริหารโครงการฯ ระดับจังหวัด ในการจัดทำแผนปฏิบัติการพัฒนาหนองหาร จังหวัดสกลนคร ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และเสนอให้คณะกรรมการบริหารโครงการฯ พิจารณาก่อนนำเสนอคณะรัฐมนตรี

- 3

2.3 พิจารณา วิเคราะห์ และกลั่นกรองโครงการ/กิจกรรม รวมทั้งงบประมาณในการดำเนินงานตามโครงการพัฒนาหนองหาร ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย

2.4 ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานตามโครงการพัฒนาหนองหาร และรายงานผลการดำเนินงานให้คณะกรรมการบริหารโครงการพัฒนาหนองหาร ฯ

2.5 แต่งตั้งคณะอนุกรรมการเฉพาะกิจ คณะทำงาน เพื่อช่วยเหลือการปฏิบัติงานของคณะอนุกรรมการบริหารโครงการพัฒนาหนองหาร ฯ ระดับกระทรวง ได้ตามที่เห็นสมควร

2.6 ปฏิบัติหน้าที่หรือดำเนินการอื่นใด ตามที่คณะกรรมการบริหารโครงการพัฒนาหนองหาร ฯ มอบหมาย

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ 3 พฤศจิกายน พ.ศ. 2540

พลเอก ชวลิต

(ชวลิต ยงใจยุทธ)
นายกรัฐมนตรี
ประธานกรรมการบริหารโครงการพัฒนาหนองหาร จังหวัดสกลนคร
เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
เนื่องในมหามงคลสมัยเฉลิมพระชนมพรรษา 6 รอบ

ภาพที่ ๕ คำสั่งแต่งตั้งคณะอนุกรรมการบริหารโครงการพัฒนาหนองหาร ระดับกระทรวงฯ เมื่อวันที่ ๓ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๔๐

ตรวจแล้ว

(นายเกียรติศักดิ์ สิทธิพาณิชย์)

หัวหน้าฝ่ายวิศวกรรมจราจร สำนักทางหลวงที่ ๕

(นายโอภาส เกตมาลา)

กม.168+684.00

กม.168+574.00

ตรวจแล้ว

(นายผดุง พันธุ์พัทย์แพทย์)

ภาพที่ ๖ โฉนดที่ดินหนองหารน้อย

วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งอุทยานหนองหารเฉลิมพระเกียรติ

๑. เพื่อเป็นสถานที่ศึกษาค้นคว้า ทดลองและวิจัยทรัพยากรน้ำ การบริหารจัดการน้ำของภาคตะวันออกเฉียงเหนือรวมทั้งการศึกษาวิจัยคุณภาพน้ำที่ให้เลี้ยงสัตว์น้ำและมีผลกระทบต่อสุขภาพของสิ่งแวดล้อมทางน้ำ

๒. เพื่อจัดตั้งเป็นอุทยานพรรณไม้น้ำของท้องถิ่นและของภาคตะวันออกเฉียงเหนือซึ่งจะรวบรวมพรรณไม้ต่าง ๆ สำหรับการศึกษาและวิจัยของนักเรียน นิสิต นักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญและบุคคลผู้สนทั่วไป

๓. เพื่อเป็นสถานที่ฝึกอบรมและเผยแพร่ความรู้ทางด้านวิชาการต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องและยั่งยืนสำหรับประชาชนทั่วไป รวมถึงเจ้าหน้าที่ของรัฐและองค์กรเอกชนในระดับท้องถิ่น ระดับประเทศ และระดับนานาชาติ

๔. เพื่อปรับปรุงแหล่งน้ำธรรมชาติของบริเวณหนองหารน้อยให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ชุมชนที่อยู่บริเวณรอบๆ หนองหารน้อย

๕. เพื่อเป็นพิพิธภัณฑ์ธรรมชาติ

๖. เพื่อเป็นศูนย์ศึกษาการสาธิต การพัฒนาต้นแบบของ “ศูนย์การผลิตอาหารประจำชุมชน” จากการพัฒนาแหล่งน้ำธรรมชาติ

ภาพที่ ๗ พิธีบวงสรวงหนองหารน้อย (ชื่อท้องถิ่น) เมื่อวันที่ ๒๐ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๔๒

การพัฒนาพื้นที่อุทยานหนองหารเฉลิมพระเกียรติ

หลังจากได้รับมอบพื้นที่จากกรมประมง (นายปลอดประสพ สุรัสวดี เป็นอธิบดีในขณะนั้น) ตามหนังสือกรมประมงที่ กษ ๐๕๒๔/๖๒๔๖ ลงวันที่ ๖ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๔๐ เพื่อให้มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ใช้พื้นที่ในการพัฒนาเป็นอุทยานหนองหารเฉลิมพระเกียรติ ต่อมาเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ได้มีหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ นร ๐๒๐๕/๑๓๙๒๓ ลงวันที่ ๑๕ กันยายน พ.ศ. ๒๕๔๐ อนุมัติโครงการพัฒนาหนองหาร จังหวัดสกลนคร เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเนื่องในมหามงคลสมัยเฉลิมพระชนมพรรษา ๖ รอบ และกระทรวงมหาดไทยได้มีหนังสือกระทรวงมหาดไทยที่ มท ๐๒๑๔.๖/ว. ๓๗๐๖ ลงวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๔๐ แต่งตั้งคณะอนุกรรมการบริหารโครงการพัฒนาหนองหารฯ ระดับกระทรวง หลังจากนั้นมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสกลนคร ได้เริ่มดำเนินการพัฒนาอุทยานหนองหารเฉลิมพระเกียรติ ด้วยงบประมาณจากมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ประมาณ ๓,๐๐๐,๐๐๐ บาท เพื่อไถปรับและขุดลอกพื้นที่กำหนดขอบเขตพื้นที่โครงการที่ชัดเจนและทำแผนพัฒนาพื้นที่ โดยเริ่มจากพิธีบวงสรวงหนองหารน้อย (ชื่อท้องถิ่น) ตามคติความเชื่อของท้องถิ่นเพื่อความเป็นสิริมงคลและสามารถเข้าถึงและสร้างการยอมรับจากชุมชน เพื่อให้ชาวสกลนครเกิดความเข้าใจและมีส่วนร่วมในการพัฒนาโครงการก่อนจะดำเนินการจัดทำผังแม่บทการใช้พื้นที่อุทยานหนองหารเฉลิมพระเกียรติในลำดับต่อไป ในพิธีบวงสรวงมีผู้บริหารมหาวิทยาลัย (รองศาสตราจารย์ ดร.วิโรจ อิ่มพิทักษ์ เป็นผู้อำนวยการโครงการจัดตั้งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสกลนคร และมีผู้ช่วยศาสตราจารย์ พึงใจ พึ่งพานิช เป็นที่ปรึกษา ในขณะนั้น) ผู้แทนจากมหาวิทยาลัย ผู้แทนภาคส่วนราชการในท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาพื้นที่ และผู้นำชุมชน และประชาชนในละแวกนั้นมาร่วมพิธี รวมทั้งได้มีการอธิบายแผนการพัฒนาพื้นที่หนองหารน้อยให้ทราบถึงกรอบแนวคิดเบื้องต้นในการพัฒนาให้มีพื้นที่ดินกับพื้นที่เก็บน้ำในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน รวมทั้งประโยชน์ที่ชุมชนจะได้รับจากการพัฒนาพื้นที่หนองหารน้อย

**ภาพที่ ๘ ชุมชนเข้าร่วมฟังแนวทางการพัฒนาพื้นที่หนองหารน้อย
เมื่อวันที่ ๒๐ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๔๒**

ผังบริเวณดั้งเดิมก่อนการพัฒนา

หนองศาลาสาธารณประโยชน์

เรือนพักเจ้าหน้าที่

ลำเหมืองสาธารณประโยชน์

ทางเข้า / ทางบริการ

ลำห้วยสาธารณประโยชน์

โรงสูบน้ำ

บริเวณพัฒนาโครงการ

พื้นที่โครงการ

พื้นที่นอกโครงการ

น้ำหลากโดยธรรมชาติ

คันดินรอบพื้นที่

คลองส่งน้ำรอบพื้นที่

รูปตัดคลองส่งน้ำ / คันดินรอบพื้นที่โดยสังเขป

ที่มีการครอบครอง

สระกัก-เก็บน้ำ

ทางเข้า / ทางบริการ

หนองหาร

ผังบริเวณ	1 : 8,000

"อุทยานหนองหารกาญจนาภิเษก"

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสกลนคร

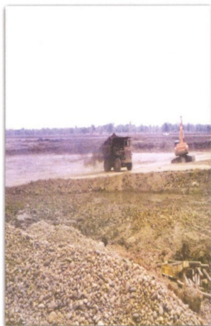
อ.เมือง จ.สกลนคร

ภาพที่ ๙ ผังเดิมของอุทยานหนองหารกาญจนาภิเษก (ชื่อเดิม) ที่มีการกำหนดกรอบแนวคิด
ในการพัฒนาให้มีพื้นที่ดินและพื้นที่น้ำในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน ในพ.ศ. ๒๕๔๑

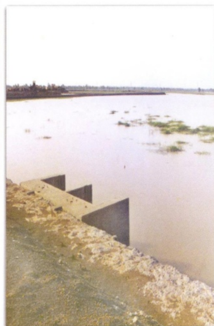
ต่อมามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้มีหนังสือถึงกรมชลประทานเพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาพื้นที่เพื่อรองรับกิจกรรมและโครงการที่มหาวิทยาลัยกำหนดไว้ในแผนงาน และเพื่อให้การใช้ประโยชน์ในพื้นที่เกิดประสิทธิภาพสูงสุดและไม่มีผลกระทบต่อชุมชน

ภาพที่ ๑๐ หนังสือขอความอนุเคราะห์สนับสนุนการจัดสร้าง
อุทยานหนองหารเฉลิมพระเกียรติ
และหนังสือตอบรับให้ความอนุเคราะห์การสนับสนุนการจัดสร้างจากกรมชลประทาน

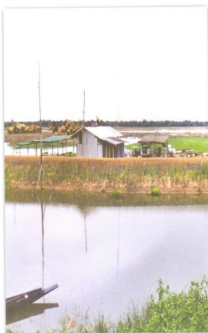
กรมชลประทานได้จัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนาพื้นที่ในลักษณะการขุดลอกแหล่งน้ำธรรมชาติ และนำดินที่ขุดลอกมาถมเพื่อรองรับการปลูกสร้างอาคารต่างๆ ในอนาคตและปรับพื้นที่ให้เป็นเส้นทางสัญจรภายในและโดยรอบอุทยานซึ่งใช้งบประมาณทั้งสิ้นเป็นเงิน ๒๘,๙๒๓,๔๐๐ บาท ใช้ระยะเวลาในการพัฒนาพื้นที่ ๒ ปี (พ.ศ. ๒๕๔๔ – ๒๕๔๕) โดยใช้ชื่อว่า ***"โครงการพัฒนาหนองน้ำหนองหารน้อย จ.สกลนคร"*** ประกอบด้วยโครงการปรับปรุงแหล่งน้ำธรรมชาติเพื่อพัฒนาแหล่งผลิตของชุมชน แผนงานเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตในเขตชลประทานและแหล่งน้ำธรรมชาติ เป้าหมายหลักของโครงการขุดลอกหนองหารน้อยให้สามารถเป็นพื้นที่เก็บกักน้ำได้ประมาณ ๗๐๐,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร ซึ่งกรมชลประทานเป็นหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบ ดำเนินงานโดยสำนักชลประทานที่ ๕ และโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาน้ำอูน ซึ่งมีผู้ควบคุมงาน นายกาญจน์ หมวกกุล หัวหน้าฝ่ายวิศวกรรมโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาน้ำอูน นายวิศักดิ์ แม้นทอง หัวหน้าโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาน้ำอูน นายละเอียด สายน้ำเขียว ผู้อำนวยการสำนักงานชลประทานที่ ๕ นายกิจจา ผลภาษี อธิบดีกรมชลประทาน ขอบเขตด้านการก่อสร้าง งานดินขุด งานดินถมบดอัดแน่น ขนย้ายพร้อมเกลี่ยตกแต่ง งานดินลูกรังบดถนนและอาคารชลประทาน

ภาพที่ ๑๑ การพัฒนาพื้นที่อุทยานหนองหารเฉลิมพระเกียรติ โดยกรมชลประทานด้านกายภาพระยะที่ ๑ ระหว่าง พ.ศ. ๒๕๔๔ – ๒๕๔๕

ภาพที่ ๑๒ การพัฒนาพื้นที่อุทยานหนองหารเฉลิมพระเกียรติ โดยกรมชลประทานด้านกายภาพระยะที่ ๑
ระหว่าง พ.ศ. ๒๕๔๔ – ๒๕๔๕

ภาพที่ ๑๓ อุทยานหนองหารเฉลิมพระเกียรติหลังการพัฒนาจากกรมชลประทาน ใน พ.ศ. ๒๕๔๕

การปลูกต้นไม้เพื่อฟื้นธรรมชาติ

หลังจากกรมชลประทานได้พัฒนาพื้นที่ตามแผนงานแล้ว ทางมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสกลนคร ได้ดำเนินการพัฒนาพื้นที่ต่อเนื่องโดยการปลูกต้นไม้โตเร็วเพื่อให้ร่มเงาสำหรับอาจารย์ นิสิต และนักวิจัยที่เข้าไปทำกิจกรรมและโครงการ พันธุ์ไม้ที่ปลูกได้แก่ สนประดิพัทธ์ จำนวน ๑,๕๐๐ ต้น กระถินเทพา จำนวน ๑,๕๐๐ ต้น ขี้เหล็กบ้าน จำนวน ๑,๐๐๐ ต้น จามจุรี จำนวน ๑,๐๐๐ ต้น และสะเดา จำนวน ๑,๐๐๐ ต้น และนอกจากนี้ยังได้รับความอนุเคราะห์สนับสนุนจากสวนนงนุช (นายกัมพล ตันสัจจา) ในการนำต้นไม้ต่างๆมาปลูกจำนวนมาก ตกแต่งสวนประดับสวยงามและให้คำแนะนำวางแนวคิดในการปลูกต้นไม้ด้วย

ภาพที่ ๑๔ กิจกรรมประเพณี " วันพัฒนาและปลูกต้นไม้ มก."

โดยปลูกในช่วงการจัดงานวันพัฒนาและปลูกต้นไม้ของ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสกลนคร ประจำปี ๒๕๔๕ นำโดยรองอธิการบดีวิทยาเขตเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสกลนคร รองศาสตราจารย์จิรพัฒน์ โชติกไกร อาจารย์ บุคลากร และนิสิตของวิทยาเขต จนในปัจจุบันต้นไม้ดังกล่าวนอกจากจะให้ร่มเงาแล้วยังก่อให้เกิดคุณประโยชน์นานัปการ

ภาพที่ ๑๕ ความร่มรื่นของแนวต้นสนประดิพัทธ์ และต้นกระถินเทพา

ภาพที่ ๑๖ การปลูกหญ้าแฝกเพื่ออนุรักษ์ดินและน้ำ

ต่อมาในพ.ศ. ๒๕๔๖ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสกลนคร ได้ร่วมกับหน่วยงานภาครัฐได้แก่ กรมพัฒนาที่ดิน ในการพัฒนาพื้นที่โดยการน้อมนำเอาหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาใช้ในการอนุรักษ์ดินและน้ำ ด้วยการจัดโครงการปลูกหญ้าแฝกโดยรอบพื้นที่กักเก็บน้ำและแนวขอบถนน ที่ว่างเปล่าทั้งหมดภายในอุทยานหนองหารเฉลิมพระเกียรติ โดยการสนับสนุนต้นกล้าหญ้าแฝกจำนวน ๕๐๐,๐๐๐ กล้า เพื่อนำมาปลูก และใช้ขยายพันธุ์ต่อไป

ภาพที่ ๑๗ พื้นที่หลังการปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำใน พ.ศ. ๒๕๔๗

ภาพที่ ๑๔ สภาพความสวยงามของอุทยานหนองหารเฉลิมพระเกียรติ
หลังจากการปลูกต้นไม้อย่างต่อเนื่อง พ.ศ. ๒๕๕๓

การพัฒนาอุทยานหนองหารเฉลิมพระเกียรติเป็นศูนย์การเรียนรู้

เมื่อมีการพัฒนาทางด้านกายภาพที่มีสามารถเข้าใช้ประโยชน์ได้ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ได้จัดสรรงบประมาณมาสร้างอาคารต่างๆและมีการพัฒนาอุทยานหนองหารเฉลิมพระเกียรติเป็นศูนย์การเรียนรู้เรื่องบัว พรรณไม้น้ำและสัตว์น้ำจืดหนองหาร เพื่อพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดสกลนคร ดำเนินการพัฒนาพื้นที่ในอุทยานหนองหารเฉลิมพระเกียรติให้สวยงามเหมาะแก่การมาศึกษาดูงาน ท่องเที่ยว และพักผ่อน โดยจะดำเนินการปรับปรุงพื้นที่ให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ ดังนี้

๑. ศูนย์เรียนรู้อุทยานบัวและพรรณไม้น้ำหนองหาร

พัฒนาอุทยานบัวเป็นศูนย์เรียนรู้ ประกอบไปด้วย พื้นที่แปลงบัวสังเคราะห์ที่มีสะพานไม้สำหรับเดินชม พื้นที่บ่อจำแนก พื้นที่แปลงบัวที่จำแนกแต่ละกลุ่มพันธุ์ พื้นที่อ่างบัวจัดแสดงพันธุ์บัวที่มีทั้งหมดในโลก พื้นที่ตัวอย่างการจัดสวนบัว พื้นที่ในอาคารวิจัยและพัฒนามีการจัดทำห้องความรู้ทางวิชาการของบัว

๒. ศูนย์เรียนรู้การทำการเกษตรแบบผสมผสาน เกษตรศาสตร์โมเดล

จัดทำพื้นที่สาธิตการใช้ชีวิตแบบพอเพียงที่อาศัยการทำการเกษตรแบบผสมผสานการหมุนเวียนทรัพยากรในระบบโดยนำของเหลือจากกิจกรรมหนึ่งไปใช้ให้เกิดประโยชน์กับอีกกิจกรรมหนึ่ง ในอุทยานหนองหารเฉลิมพระเกียรติในพื้นที่ประกอบด้วย

๑. การเลี้ยงปลากินพืช เช่น ปลานิล ปลาตะเพียน ปลายี่สก เป็นต้น
๒. การทำปศุสัตว์ เช่น การเลี้ยงไก่ดำภูพาน การเลี้ยงหมูดำภูพาน การเลี้ยงโคขุนโพนยางคำ การเลี้ยงโคพื้นเมือง การเลี้ยงไก่ไข่ การเลี้ยงเป็ด การเลี้ยงไก่บ้าน เป็นต้น
๓. การทำนาปลูกข้าวแบบอินทรีย์
๔. การปลูกผัก โดยให้มีการหมุนเวียนการปลูกทั้งปี
๕. การเพาะเห็ด โดยการทำโรงเรือนเพาะเห็ดสาธิต
๖. การเลี้ยงกบและเพาะลูกอ๊อดจำหน่าย
๗. การเลี้ยงจิ้งหรีด
๘. การเลี้ยงไส้เดือน (ฟาร์มไส้เดือนนนทรีสกล)

**ภาพที่ ๑๕ ภาพกรรมการฝึกอบรมการเลี้ยงไส้เดือน
ซึ่งมีรองศาสตราจารย์ ดร.สมชัย จันทร์สว่าง อดีตรองอธิการบดี วิทยาเขตเฉลิมพระเกียรติฯ
มาเป็นวิทยากรให้ความรู้อย่างต่อเนื่อง**

๓. ศูนย์เรียนรู้ทางด้านฟาร์มเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำต้นแบบ

จัดทำพื้นที่สาธิตการเลี้ยงปลาในรูปแบบการเลี้ยงต่างๆ อุทยานหนองหารเฉลิมพระเกียรติ โดยในพื้นที่ประกอบด้วย

๑. การเลี้ยงปลาในบ่อดิน
๒. การเลี้ยงปลาในบ่อปูพลาสติก
๓. การเลี้ยงปลาในกระชัง
๔. การเลี้ยงปลาในบ่อคอนกรีต
๕. การเลี้ยงปลาในถังไฟเบอร์
๖. การเลี้ยงปลาในนาข้าว
๗. การเลี้ยงปลาสวยงาม
๘. การเลี้ยงปลาแบบผสมผสาน
๙. การเลี้ยงปลาสวยงามพื้นถิ่นหนองหารในตู้กระจก

ศูนย์เรียนรู้ทางด้านประมงน้ำจืดจะเป็นศูนย์สาธิตและให้ความรู้ทางด้านประมงอย่างครบวงจร มีรูปแบบการเลี้ยงปลาที่หลากหลายให้เข้ามาศึกษาหาความรู้ ฝึกงาน ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

๔. โครงการดาวล้อมเดือน

เมื่อ รองศาสตราจารย์ ดร.วิโรจ อิ่มพิทักษ์ อธิการบดีมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ คนที่ ๑๓ เป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร จึงได้ริเริ่มโครงการ **"ดาวล้อมเดือน"** ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๕๒ โดยน้อมนำเอาหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินงาน มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความเข้มแข็งแก่เกษตรกรและชุมชนที่อยู่รอบวิทยาเขต ให้มีความสามารถในการพึ่งตนเองและพึ่งพากันได้อย่างยั่งยืน สามารถปรับปรุงรูปแบบแปลงที่ดินให้เหมาะสมกับการพัฒนาต่อยอดไปสู่การพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โครงการ **"ดาวล้อมเดือน"** เป็นโครงการที่สร้างจุดศูนย์กลางการเรียนรู้ด้านการพัฒนาการเกษตร โดยยกระดับพื้นที่ที่มีศักยภาพด้านการพัฒนาการเกษตรภายในชุมชนให้เป็นพื้นที่ตัวอย่างการพัฒนา **มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสกลนคร เปรียบเสมือนเดือน** และประสานความร่วมมือกับ**ชุมชนบริเวณโดยรอบโครงการ ที่เปรียบเสมือนดาว** ภาคีเครือข่ายทั้งองค์กรภาครัฐและเอกชน ได้แก่ เทศบาลตำบลเชียงเครือ องค์การบริหารส่วนตำบลอุ่มจาน สหกรณ์การเกษตรเพื่อการตลาดลูกค้า ธกส. สกลนคร จำกัด สำนักงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร จังหวัดสกลนคร กรมชลประทาน กรมปศุสัตว์ กรมการพัฒนาชุมชน และกรมพัฒนาที่ดิน เพื่อร่วมกันขับเคลื่อนโครงการที่เป็นต้นแบบให้ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ คือการยกระดับความเป็นอยู่ของชุมชนและผู้คนที่อยู่ภายในโครงการให้มีความเป็นอยู่และมีคุณภาพชีวิตดีขึ้น โดยได้มีการดำเนินโครงการแปลงข้าวนารวมพื้นที่อุทยานหนองหารเฉลิมพระเกียรติด้วยและได้ดำเนินโครงการต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน

ภาพที่ ๑๖ โครงการแปลงข้าวนารวมที่เกิดจากความร่วมมือทุกภาคส่วน
ซึ่งได้มีการลงนามความร่วมมือกันเมื่อมกราคม พ.ศ. ๒๕๕๘

๕. โครงการปลูกปาล์มน้ำมัน

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสกลนคร ได้รับการสนับสนุนจาก บริษัท ซีพีเอส เจริญโภคภัณฑ์เมล็ดพันธุ์ในการทดสอบปลูกปาล์มน้ำมัน ในพื้นที่อุทยานหนองหารเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสกลนคร บนพื้นที่ในการปลูกทั้งหมด ๑๒.๗ ไร่ เพื่อให้เป็นแหล่งศึกษาดูงาน และเป็นแหล่งเรียนรู้ รวมทั้งบริการวิชาการแก่ชุมชน และเกษตรกรผู้สนใจเกี่ยวกับการปลูกปาล์มน้ำมัน ซึ่งเกษตรกรจะได้รับความรู้จากการจัดการสวนปาล์มน้ำมันได้อย่างถูกต้องด้วยตัวเองและเพื่อเป็นต้นแบบในการปลูกปาล์มน้ำมันในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนต่อไป

ภาพที่ ๑๗ โครงการการศึกษาการปลูกปาล์มน้ำมัน พ.ศ. ๒๕๕๗

การพัฒนาพื้นที่เพื่อรองรับอุทยานบัว

มหาวิทยาลัยได้จัดทำแผนแม่บทเพื่อการพัฒนาการใช้พื้นที่เพื่อรองรับโครงการกิจกรรมต่างๆ ตามวัตถุประสงค์ของการก่อตั้งอุทยานหนองหารเฉลิมพระเกียรติโดยกำหนดเป็น ๗ โซน ดังนี้

ผังอุทยานหนองหารเฉลิมพระเกียรติ

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสกลนคร

F
E
G
A
B
C
D

เขต ๗ พื้นที่อุทยานหนองหารเฉลิมพระเกียรติ

Zone

A งานรวบรวมวิจัยและพัฒนาสายพันธุ์บัว
B เลี้ยงปลาดุกในบ่อดินและบ่อปูนพลาสติก
C ปลูกพืชเศรษฐกิจ
D ปลูกไม้ผล
E พื้นที่ป่าธรรมชาติ
F พื้นที่ลุ่มน้ำปลูกข้าว
G พื้นที่น้ำ

B

B1-B9 = บ่อปลาดุก
B10 = โรงเรือนเพาะเห็ด
BPE1-6 = เลี้ยงปลาดุกในบ่อพลาสติกบ่อที่ 1-6
BR1 = ปลูกข้าว

A

C

D

E,F,G

ภาพที่ ๑๘ ผังแม่บทการใช้พื้นที่อุทยานหนองหารเฉลิมพระเกียรติ เมื่อวันที่ ๑๗ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๑

อุทยานบัว
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสกลนคร

มีพื้นที่ทั้งสิ้น ๕๐ ไร่ เป็นส่วนหนึ่งของอุทยานหนองหารเฉลิมพระเกียรติ เดิมเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำและแปลงปลูกข้าว ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๔๙ (รองศาสตราจารย์ ดร.นิตย์ศรี แสงเดือน เป็นรองอธิการบดีวิทยาเขตเฉลิมพระเกียรติ ในขณะนั้น) มีการดำเนินชุดโครงการวิจัยเกี่ยวกับบัว โดยมีรองศาสตราจารย์ ดร.นิรันดร์ จันทวงศ์ รับผิดชอบโครงการร่วมกับนักวิชาการมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และสถาบันอื่นๆ จึงได้มีการนำบัวพันธุ์ต่างๆ มาทดลองปลูกพร้อมทำงานทดลองหลายเรื่องที่เกี่ยวการพันธุ์บัวและการใช้ประโยชน์จากบัวพันธุ์ต่างๆ ต่อมาใน พ.ศ. ๒๕๕๑ (รองศาสตราจารย์ ดร.พงษ์ศักดิ์ สุริยวนากุล เป็นรองอธิการบดี และรองศาสตราจารย์ ดร.สุวพงษ์ สวัสดิพาณิชย์ เป็นผู้อำนวยการสถานบันวิจัยและพัฒนา วิทยาเขตเฉลิมพระเกียรติ ในขณะนั้น) ได้มีการปรับพื้นที่นำบัวมาปลูกประดับ และต่อยอดด้านงานวิจัยรวบรวมพันธุ์บัวหลวงในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จึงได้ร่วมกับกลุ่มผู้รักบัวและสมาคมบัวแห่งประเทศไทย จัดตั้งและดำเนินโครงการสร้างอุทยานบัวขึ้นใน พ.ศ.๒๕๕๒ โดยใช้งบประมาณจากมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำนวน ๔,๐๐๐,๐๐๐ บาท และการสนับสนุนการพัฒนาพื้นที่ออกแบบและพันธุ์ไม้ต่างๆ จากสวนนงนุชโดยนายกัมพล ตันสัจจา รวมทั้งได้รับความอนุเคราะห์ด้านวิชาการจากศาสตราจารย์ ระพี สาคริก รองศาสตราจารย์ คุณหญิงสุชาดา ศรีเพ็ญ ดร.เสริมลาภ วสุวัติ นาวาอากาศตรีหญิงปริมลาภ ชูเกียรติมั่น และนักวิชาการด้านบัวอีกหลายๆ ท่าน เพื่อรองรับการจัดงานมหกรรมบัวนานาชาติและประชุมวิชาการ ใน พ.ศ. ๒๕๕๓

วัตถุประสงค์ของอุทยานบัว

๑. เพื่อเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี
๒. เพื่อเป็นแหล่งรวบรวมพันธุ์บัวและไม้น้ำในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน
๓. เพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศของมหาวิทยาลัยและในกลุ่มจังหวัดใกล้เคียงกับจังหวัดสกลนคร
๔. เพื่อเป็นแหล่งวิชาการ ค้นคว้า วิจัย ฝึกงานของนิสิต นักศึกษา นักเรียน และประชาชนที่สนใจ

การสนับสนุนการดำเนินงานจากจังหวัดและกลุ่มจังหวัด

โครงการอุทยานบัวเพื่อเฉลิมพระเกียรติเกิดขึ้นได้เนื่องมาจากการระดมความคิดจากทุกภาคส่วนทั้งหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนในพื้นที่จังหวัดสกลนครได้จัดทำแผนพัฒนาจังหวัดสกลนครโดยการผลักดันและให้การสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวของท่านผู้ว่าราชการจังหวัดหลายๆท่านที่ผ่านมาตลอด ๕ ปีที่ได้ดำเนินการพัฒนาอุทยานบัวเพื่อเฉลิมพระเกียรติตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๕๔ เป็นต้นมา แผนพัฒนาจังหวัดสกลนครมุ่งเน้นด้านการพัฒนาการท่องเที่ยว ๓ ธรรม ได้แก่ การพัฒนาการท่องเที่ยวด้านธรรมะ วัฒนธรรม และธรรมชาติ โดยมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสกลนคร ได้รับมอบหมายจากทางผู้ว่าราชการจังหวัด โดยการประสานความร่วมมือกับสำนักงานจังหวัดสกลนครจัดทำโครงการดังกล่าวบรรจุในแผนพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ๒ และให้การสนับสนุนอย่างต่อเนื่องตลอดระยะเวลา ๕ ปี ด้วยงบประมาณในการพัฒนาโครงการดังกล่าวประมาณ ๓๗.๔๖ ล้านบาท นอกจากนี้ทางมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ก็ได้สนับสนุนงบประมาณเพิ่มเติมในการพัฒนาอุทยานบัวเพื่อเฉลิมพระเกียรติเป็นจำนวนเงิน ๙.๕ ล้านบาทในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวเพิ่มเติม โครงการนี้สำเร็จลุล่วงได้จากภาคีเครือข่ายที่เข้มแข็งช่วยในการผลักดัน เห็นความสำคัญ มุ่งมั่นในการพัฒนารวมทั้งให้การสนับสนุนงบประมาณอย่างต่อเนื่อง อาทิ สำนักงานประมงจังหวัดสกลนครเป็นหน่วยงานใกล้ชิดที่ร่วมมือกันพัฒนาหนองหารให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ สำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดสกลนครมีออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวกทางด้านการท่องเที่ยวต่างๆ รวมทั้งให้คำปรึกษาทางด้านวิศวกรรมที่เกี่ยวข้องและจัดทำผังแม่บทในการพัฒนาพื้นที่อุทยานบัวแบบองค์รวม สำนักงานท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดสกลนครได้นำโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวต่างๆมาจัดกิจกรรมในพื้นที่อุทยานบัวเฉลิมพระเกียรติ สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดสกลนครที่ช่วยในการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ นอกจากนี้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ได้แก่ เทศบาลตำบลเชียงเครือและเทศบาลตำบลท่าแร่ ได้ให้การอำนวยความสะดวกและสนับสนุนการพัฒนาพื้นที่อุทยานบัวและเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ใกล้เคียงโดยเฉพาะในพื้นที่เทศบาลตำบลท่าแร่ที่มีวิหารเก่าแก่มากมาย เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีประวัติศาสตร์วัฒนธรรม นอกจากนี้ยังมีหน่วยงานภาคเอกชนที่มีส่วนผลักดันได้แก่ หอการค้าจังหวัดสกลนคร สภาอุตสาหกรรมจังหวัดสกลนคร สมาคมธุรกิจท่องเที่ยวจังหวัดสกลนคร เป็นต้น

งบประมาณที่ได้รับการสนับสนุนจากทางจังหวัดสกลนครและกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ๒ มีรายละเอียดโครงการและงบประมาณ ดังต่อไปนี้

๑. งบประมาณจากทางจังหวัดสกลนคร ปีงบประมาณ ๒๕๕๔ ภายใต้โครงการ อุทยานบัวเฉลิมพระเกียรติ งบประมาณ ๑๑,๐๕๐,๐๐๐ บาท โดยมีกิจกรรม ดังนี้

กิจกรรม

- ก่อสร้างศาลาทรงไทย เพื่อเป็นจุดบริการนักท่องเที่ยว ขนาด ๓ x ๖ เมตร จำนวน ๑ หลัง
- ก่อสร้างศาลาทรงไทย ขนาด ๒.๕ x ๒.๕ เมตร กลางบ่อบัวและทางลงบ่อบัวทั้งสองด้าน จำนวน ๓ หลัง ที่นั่งรูป ตัวยู ๒ หลัง ที่นั่งรูปตัวไอ ๑ หลัง

- ก่อสร้างศูนย์บริการและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชน พร้อมระเบียง ห้องน้ำ และระบบสาธารณูปโภค ขนาด ๒๐๐ ตารางเมตร เพื่อเป็นศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ประกอบไปด้วย ร้านอาหาร และร้านจำหน่ายผลิตภัณฑ์ และก่อสร้างห้องน้ำสำหรับบริการนักท่องเที่ยว
- สร้างลานจอดรถ พร้อมถนนและไฟฟ้าส่องสว่าง (ถมดิน เทลานคอนกรีตผิวจราจร พื้นที่ ๑,๒๐๐ ตารางเมตร)
- สร้างป้ายอุทยาน พร้อมไฟฟ้าส่องสว่าง และป้ายทั่วไปภายในอุทยานบัว
- ปรับปรุงภูมิทัศน์จุดชมวิวหนองหาร พร้อมไฟฟ้าส่องสว่างพร้อมป้ายบ่งบอกรายละเอียดของพื้นที่ ปรับพื้นที่ริมชายฝั่งหนองหารหลวง
- ก่อสร้างแพแบบถาวรสำหรับการทำกิจกรรมริมน้ำ

๒. งบประมาณจากทางกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ๒ ปีงบประมาณ ๒๕๕๕ ภายใต้โครงการพัฒนาและฟื้นฟูหนองหาร งบประมาณ ๘,๐๐๐,๐๐๐ บาท โดยมีกิจกรรมดังนี้

กิจกรรม

๑. ราคาก่อสร้างถนนลาดยางโดยรอบอุทยานบัว และปรับภูมิทัศน์ด้านหน้าอุทยาน ประกอบด้วย

- ก่อสร้างถนนลาดยาง ขนาดผิวจราจรกว้าง ๖ เมตร ยาว ๕๐๐ เมตร เป็นเส้นทางโดยรอบอุทยานบัว ก่อสร้างพื้นที่จัดแสดงพันธุ์สัตว์น้ำพร้อมระบบน้ำ
- ปรับภูมิทัศน์ด้านหน้าอุทยานให้มีสีสันของพันธุ์ไม้เมืองหนาวตลอดแนวถนนด้านหน้าอุทยาน ระยะทางประมาณ ๑.๐ กิโลเมตร

๒. ก่อสร้างพื้นที่จัดแสดงบัวและพรรณไม้น้ำในรูปแบบต่างๆ เช่น แปลงบัวผลิตราก(Root Lotus) แปลงบัวเมล็ด (Seed Lotus) แปลงบัวตัดดอก (Flower Lotus) แปลงนาบัวสลับนาข้าว และแปลงพรรณไม้น้ำหนองหาร (Aquatic Plant)

๓. งบประมาณจากทางกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ๒ ปีงบประมาณ ๒๕๕๖ ภายใต้โครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยงเส้นทาง (Routing) ท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัดสนุก งบประมาณ ๕๐๐,๐๐๐ บาท โดยมีกิจกรรม ดังนี้

กิจกรรม จัดทำป้ายบอกเส้นทางท่องเที่ยวสู่อุทยานบัว

๔. งบประมาณจากทางกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ๒ ปีงบประมาณ ๒๕๕๗ ภายใต้โครงการ พัฒนาอุทยานหนองหารเฉลิมพระเกียรติเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์เกษตรหนองหาร งบประมาณ ๔,๓๖๐,๐๐๐ บาท โดยมีกิจกรรม ดังนี้

- ก่อสร้างศูนย์ประชาสัมพันธ์และบริการนักท่องเที่ยว
- ก่อสร้างห้องน้ำบริการนักท่องเที่ยว
- ก่อสร้างสะพานชมวิวหนองหารน้อย
- ซ่อมแซมสะพานทางเดินชมบัว
- จัดสร้างระบบกระจายน้ำในพื้นที่อุทยานบัว
- จัดทำป้ายอธิบายพื้นที่

๕. งบประมาณจากทางกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ๒ ปีงบประมาณ ๒๕๕๘ ภายใต้โครงการ พัฒนาหนองหารและเชื่อมโยงโครงข่ายแหล่งท่องเที่ยวธรรมนิเวศน์เกษตรอินทรีย์ งบประมาณ ๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท โดยมีกิจกรรม ดังนี้

กิจกรรม ก่อสร้างถนนคอนกรีตเสริมเหล็กรอบอุทยานบัว

๖. งบประมาณจากทางกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ๒ ปีงบประมาณ ๒๕๕๙ ภายใต้โครงการ พัฒนาหนองหารและเชื่อมโยงโครงข่ายแหล่งท่องเที่ยวธรรมนิเวศน์เกษตรอินทรีย์ งบประมาณ ๖,๖๕๐,๐๐๐ บาท โดยมีกิจกรรมดังนี้

กิจกรรมที่ ๑ จ้างเหมาปรับปรุงแหล่งเพาะพันธุ์สัตว์น้ำบริเวณเชียงเครือ – ท่าแร่ พัฒนาเป็นทะเลบัวหนองหารหลวง (ระยะที่ ๒) โดยการปรับปรุงภูมิทัศน์เส้นทางล่องเรือชมบัวเพิ่มเติมและปลูกบัวประดับเพิ่มเติมในพื้นที่ ๑๐๐ ไร่

กิจกรรมที่ ๒ จ้างเหมาจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวอุทยานบัว จ้างเหมาจัดทำนิทรรศการบัวแบบถาวรเพื่อรองรับพิธีเปิดอุทยานบัว โดยกราบบังคมทูลเชิญเสด็จสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จมาทรงเปิดอย่างเป็นทางการในโอกาสทรงเจริญพระชนมพรรษา ๕ รอบ

กิจกรรมที่ ๓ จ้างเหมาจัดงานประกวดหนังสั้น ส่งเสริมการพัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์หนองหารและแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ๒ ในรูปแบบการจัดการประกวดการทำหนังสั้น ในการประกวดระดับมัธยมศึกษา อุดมศึกษาและประชาชนทั่วไปชิงถ้วยพระราชทาน

กิจกรรมที่ ๔ จ้างเหมาจัดบูทประชาสัมพันธ์เชิงรุกแหล่งท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดสนุกในงานของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.)

๗. งบประมาณจากทางจังหวัดสกลนคร ปีงบประมาณ ๒๕๕๙ ภายใต้โครงการ เปิดตัวและประชาสัมพันธ์อุทยานบัว แหล่งท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติแห่งใหม่ของจังหวัดสกลนคร ซึ่งเป็นอุทยานบัวที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย งบประมาณ ๑,๙๐๐,๐๐๐ บาท

ภาพที่ ๑๙ ท่านสุเมธ ตันติเวชกุล เลขาธิการมูลนิธิชัยพัฒนาเข้ามาเยี่ยมชม เมื่อวันที่ ๒๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๖

การจัดพื้นที่แสดงบัวพันธุ์ต่างๆ

ภาพที่ ๒๐ แผนผังพื้นที่แสดงบัวใน บริเวณอุทยานบัว

ภาพที่ ๒๑ ท่านผู้หญิงจรุงจิตต์ ทีขะระ รองราชเลขานุการในพระองค์สมเด็จพระบรมราชินีนาถฯ และคณะ เข้าเยี่ยมชมอุทยานบัว เมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๘

พื้นที่อุทยานบัว แบ่งออกเป็น ๕ ส่วน ดังนี้

๑. **ส่วนรวบรวมพันธุ์บัว** เป็นการรวบรวมพันธุ์บัวทั้งในและต่างประเทศทั้งหมด เช่น บัวกระด้ง บัวสาย บัวผัน-เผื่อน และบัวฝรั่งรวบรวมไว้ในรูปแบบสระบัวบนพื้นที่ ๑๐ ไร่ โดยมีทางเดินที่สามารถเดินลงไปชมบัวได้อย่างใกล้ชิด ในแต่ละปีมีนักเรียน นักศึกษา ประชาชนมาเยี่ยมชม ปีละประมาณ ๕๐,๐๐๐ ราย พื้นที่บริเวณนี้เปิดให้เข้าชมได้ตั้งแต่ ๘.๐๐ -๑๘.๐๐ น. ทุกวัน

ภาพที่ ๒๒ พิพิธภัณฑ์บัวธรรมชาติเปิดให้เข้าชมได้ตั้งแต่ ๘.๐๐ -๑๘.๐๐ น. ทุกวัน

๒. **ส่วนแสดงพันธุ์บัว** โดยนำบัวพันธุ์ต่างๆ จำนวน ๗๔ พันธุ์มาจัดโชว์ในกระถาง เป็นพื้นที่เรียนรู้ตามอัธยาศัย เพื่อให้ผู้สนใจสามารถถ่ายภาพกับดอกบัวที่มีสีสันสวยงามได้อย่างใกล้ชิด พร้อมทั้งมีป้ายอธิบายชื่อวิทยาศาสตร์พันธุ์บัว

ภาพที่ ๒๓ เด็กนักเรียนเข้าชมบัวพันธุ์ต่างๆ ด้วยความสนใจในบริเวณนิทรรศการกลางแจ้ง

๓. ส่วนแปลงทดลองการปลูกบัวพันธุ์ต่างๆ

ได้จัดแสดงด้านหลังของอาคารวิจัยและพัฒนา

๔. ส่วนนาบัวสลับนาข้าว

เป็นพื้นที่ปลูกบัวเพื่อสร้างเศรษฐกิจ

๕. ส่วนนิทรรศการ ได้จัดแสดงไว้ในชั้นล่างของอาคารวิจัยและพัฒนา ซึ่งเป็นนิทรรศการความรู้ และความเป็นมาของบัวพันธุ์ต่าง ๆ เหมาะแก่การศึกษาค้นคว้าได้เป็นอย่างดีภายในห้องนิทรรศการประกอบด้วยข้อมูลเกี่ยวกับบัวต่างๆ ดังนี้

๑. การจำแนกพันธุ์บัว

๒. ประวัติบัวในประเทศไทย

๓. การปลูกบัว

๔. การดูแลรักษา

๕. โรคและศัตรูที่สำคัญ

๖. การปรับปรุงพันธุ์

๗. การทำนาบัว

๘. ประโยชน์จากบัว

ภาพที่ ๒๔ ตัวอย่างนิทรรศการบัวที่ จัดทำเมื่อ พ.ศ. ๒๕๕๓ (๑)

ภาพที่ ๒๕ ตัวอย่างนิทรรศการบัว จัดทำเมื่อ พ.ศ. ๒๕๕๓ (๒)

นิทรรศการบัวออกแบบงานศิลป์โดย รองศาสตราจารย์สุวิทย์ รัตนานันท์ โดยได้รับข้อมูลทางวิชาการและภาพถ่ายต่างๆจากรองศาสตราจารย์ คุณหญิงสุชาดา ศรีเพ็ญ ดร.เสริมลาภ วสุวัต นาวาอากาศตรีหญิง ปริมลาภ วสุวัต ชูเกียรติมั่น และนักวิชาการด้านบัวอีกหลายๆ ท่าน

อุทยานบัว มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสกลนคร นอกจากเป็นแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับพันธุ์บัวต่างๆ แล้ว อุทยานบัวยังมีบัวประดับพันธุ์ต่างๆ ให้แก่ผู้สนใจพร้อมทั้งมีนักวิชาการให้ความรู้ให้คำแนะนำประชาชนผู้สนใจนำไปปลูกที่บ้าน

ภาพที่ ๒๖ เด็กนักเรียนเข้าชมงานมหกรรมบัวนานาชาติ (๑)

ภาพที่ ๒๗ การจัดบริการวิชาการและจัดฝึกอบรมการปลูกบัวและการปรับปรุงพันธุ์บัวให้กับเกษตรกรชุมชนรอบมหาวิทยาลัยและใกล้เคียง

ความรู้เกี่ยวกับบัว

ในการจัดทำนิทรรศการเพื่อเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับพันธุ์บัว มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสกลนคร ได้รับความกรุณาอย่างยิ่งจากรองศาสตราจารย์ คุณหญิงสุชาดา ศรีเพ็ญ ดร.เสริมลาภ วสุวัต นาวาอากาศตรีหญิงปริมลาภ วสุวัติ ชูเกียรติมั่น รองศาสตราจารย์ ดร.นิรันดร์ จันทวงศ์ นักวิชาการอีกหลายๆท่าน รวมทั้งการค้นคว้ารวบรวมความรู้เพิ่มเติมจากศูนย์การเรียนรู้ด้านบัวจากสถาบันการศึกษาต่างๆ เพื่อนำมาในการจัดทำข้อมูลทางวิชาการ ภาพประกอบบัวพันธุ์ต่างๆ

สำหรับเนื้อหาทางวิชาการเกี่ยวกับพันธุ์บัวที่นำเสนอในหนังสือที่ระลึกนี้ ได้รับความกรุณาจากรองศาสตราจารย์ คุณหญิงสุชาดา ศรีเพ็ญ นางสาวจุฑามาศ นีติวัฒนพงษ์ และ นางสาววีรญา บุญเตี้ย ได้เรียบเรียงสรุปความรู้เกี่ยวกับบัวเพื่อนำมาจัดทำเป็นส่วนหนึ่งของนิทรรศการในอุทยานบัวเฉลิมพระเกียรติ ดังนี้

พันธุ์ไม้น้ำที่เรียกว่า "บัว"

"บัว" จัดเป็นพันธุ์ไม้น้ำที่ได้รับการยกย่องว่าเป็น "ราชินีของพรรณไม้น้ำ" เนื่องจากความงามของดอกบัวหลวงและบัวสายที่ชูที่ผิวน้ำ หรือเหนือผิวน้ำ ลักษณะดอกมีขนาดใหญ่เห็นได้ชัดเจนมีสีสันที่สดสวยหลากหลาย มีทั้งดอกที่บานกลางวันและบานกลางคืน

คนไทยรู้จัก "บัว" มานานมาก จากศิลาจารึกที่มีอายุมากกว่า ๖๐๐ ปี ในสมัยของพ่อขุนรามคำแหงมหาราช ได้บันทึกถึงบัวหลายชนิด นอกจากนี้ยังพบในพระไตรปิฎก ในวรรณคดี บทประพันธ์ร้อยแก้วร้อยกรอง ตลอดจนภาพวาดในวัดและศิลปะอื่นๆ อีกจำนวนมาก

คนไทยรู้จักนำ "บัว" มาใช้ประโยชน์อย่างแพร่หลายโดยเฉพาะพุทธศาสนิกชน นิยมนำดอก "บัวหลวง" มาใช้บูชาพระและพิธีทางศาสนา แม้แต่ในประเทศอินเดียซึ่งเป็นที่กำเนิดของศาสนาพุทธก็ใช้ดอกบัวหลวงเป็นดอกไม้ประจำศาสนาพุทธ และเป็นดอกไม้ประจำชาติ จึงได้มีการตั้งชื่อว่า Sacred lotus, Hindu lotus และ Indian lotus นอกจากนี้ได้มีบันทึกในหนังสือจากประเทศจีนไว้ว่า บัวหลวงเป็นพืชที่มีนานถึง ๑๓๕ ล้านปีมาแล้ว กระจายอยู่ในทวีปใหญ่ๆ ทั่วโลกคือ ทวีปเอเชีย ทวีปออสเตรเลีย ทวีปอเมริกาเหนือ และทวีปอเมริกาใต้ สำหรับในเมืองไทยนั้น สามารถพบบัวหลวงได้ตั้งแต่ภาคเหนือจรดภาคใต้

สำหรับ "บัวสาย" ก็เช่นกันที่มีประวัติกล่าวไว้ว่า เป็นพืชที่มีกำเนิดมานานแล้วเป็นพันธุ์ไม้พื้นเมืองที่มีในทุกภูมิภาคของโลก เมื่อประมาณ ๔,๐๐๐ ปีมาแล้วพบว่าในลุ่มแม่น้ำไนล์ มีบัวชนิดต่างๆขึ้นอยู่มีผู้พบดอกบัวสีขาวฝังอยู่ในสุสานของฟาโรห์รามเสสที่ ๒ และฟาโรห์ตุตันคาเมน เมื่อนักพฤกษศาสตร์ได้ตรวจสอบดูแล้วถึงแน่ใจว่าเป็นบัวสายสีขาว ที่มีดอกบานกลางคืน ชาวอียิปต์พบเห็นดอกบัวและกอบัวแตกใบและดอกอยู่ตลอด ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของความอุดมสมบูรณ์ ถือว่าเป็นดอกไม้ประจำชาติของอียิปต์ และใช้เป็นดอกไม้ศักดิ์สิทธิ์บูชาเทพเจ้า จึงได้ตั้งชื่อว่า "บัวศักดิ์สิทธิ์แห่งอียิปต์" (The Sacred Lotus of Egypt)

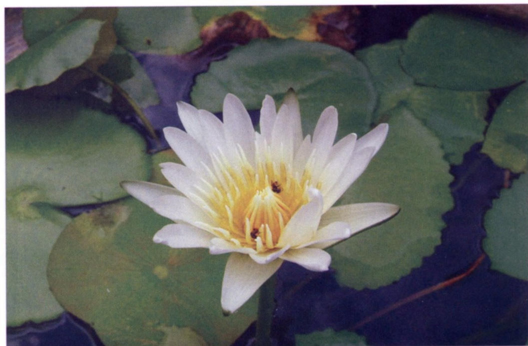

สรุปได้ว่าบัวหลวงและบัวสายเป็นพืชที่มีมานานแล้วและหลักฐานทางพฤกษศาสตร์ก็จัดให้พืชในวงศ์บัวหลวงและบัวสายอยู่ในอันดับแรกๆ ของอาณาจักรพืช จัดว่าเป็นพืชที่มีวิวัฒนาการต่ำสุดของกลุ่มพืชมีดอกประเภทพืชใบเลี้ยงคู่

พืชในวงศ์บัวเป็นกลุ่มพันธุ์พืชที่อยู่ในน้ำทั้งหมด เดิมนักพฤกษศาสตร์ได้รวมเอา “บัวหลวง” และ “บัวสาย”ไว้ในวงศ์บัว (Nymphaeaceae) ซึ่งมี ๗ สกุล(genus) คือ *Nelumbo*, *Nymphaea*, *Victoria*, *Barclaya*, *Nuphar*, *Euryale* และ *Ondinea* แต่ปัจจุบันนักพฤกษศาสตร์ได้แยกสกุลบัวหลวง *Nelumbo* ออกเป็นวงศ์บัวหลวง (Nelumbonaceae) ส่วนสกุลอื่นๆ นั้นยังคงอยู่ในวงศ์บัวสาย (Nymphaeaceae) ตามเดิม สกุลที่พบในประเทศไทยคือสกุล *Barclaya* และ *Nymphaea* ส่วนสกุล *Victoria* มีผู้นำเข้ามาปลูกนานแล้ว และสกุลที่ไม่มีในประเทศแต่เดิม ปัจจุบันมีผู้นำเข้ามาปลูกเป็นไม้ประดับบ้างแล้ว

วงศ์บัวหลวง (Family Nelumbonaceae)

นักพฤกษศาสตร์ได้แยกบัวหลวงเป็นอีกวงศ์หนึ่งคือ Nelumbonaceae ซึ่งมีเพียงสกุล *Nelumbo* เท่านั้น ลักษณะทั่วไป มีทั้งลำต้นเป็นเหง้าใต้ดิน (rhizome) และไหล (stolon) เหนือดินใต้น้ำใบเดี่ยวแตกจากข้อของลำต้นใต้ดิน ลักษณะใบกลม ขอบเรียบ และเป็นคลื่น ผิวใบเรียบ มีไขเคลือบที่ผิวใบด้านบน ก้านใบมีหนามเป็นตุ่มเล็กๆ ก้านใบติดกับแผ่นใบด้านล่างใบ (peltate leaf) โคนก้านใบมีหูใบ (stipule) ๒ อัน ดอกเดี่ยว มีกลิ่นหอม ดอกออกจากเหง้าใต้ดินตรงซอกใบ ก้านดอก (peduncle) ส่งดอกให้ขึ้นมาบานเหนือน้ำ ก้านใบและก้านดอกมีลักษณะเหมือนกัน ภายในก้านใบและก้านดอก มีน้ำยางใส เมื่อถูกอากาศแล้วเป็นสีคล้ำๆ นอกจากนี้ยังมีท่ออากาศ (air canal) ใหญ่ ๔-๖ ช่อง ดอกประกอบด้วย กลีบเลี้ยง ๔-๕ กลีบ ขนาดเล็ก กลีบดอกจำนวนมาก เรียงซ้อนกันหลายชั้นสีขาว สีชมพู และ สีเหลือง (ซึ่งไม่มีชนิดดอกสีเหลืองในเมืองไทย) เกสรเพศผู้จำนวนมาก ติดอยู่โคนฐานรังไข่ที่บวมขยายใหญ่หุ้มรังไข่ไว้ภายในบางพันธุ์ มีทั้งเกสรเพศผู้ธรรมดา (stamen) เกสรเพศผู้เป็นหมัน (staminode) เกสรเพศผู้คล้ายกลีบดอก (petaloid stamen) และ เกสรเพศผู้เป็นหมันคล้ายกลีบดอก (petaloidstaminode) รังไข่เหนือวงกลีบ ผล เป็นแบบผลกลุ่ม (aggregate fruit) เรียกว่า “ ฝักบัว ” (torus or thalamus) ที่ประกอบด้วยผลย่อยจำนวนมาก แบบผลเปลือกแข็งเมล็ดเดียว (nut) ภายในมีเมล็ดขนาดใหญ่ ต้นอ่อน (embryo) ประกอบด้วยยอดต้นอ่อน (plumule) แกนต้นอ่อน (caulicle) และรากต้นอ่อน (radicle) สีเขียว รวมเรียกว่าดีบัว และส่วนของใบเลี้ยง (cotyledon) ๒ใบ อวบหนาสีขาว

การจัดจำแนกบัวหลวงนั้นแยกเป็น ๒ ชนิด (species) คือ

*Nelumbo nucifera*Gaertn. มีชื่อเรียกทั่วไปหลายชื่อ คือ Hindu lotus, Egyptian lotus, Sacred lotus พบได้ในประเทศอินเดีย อียิปต์ จีน ญี่ปุ่น ฟิลิปปินส์ ออสเตรเลียเหนือ เวียดนาม และไทย

***Nelumbo lutea* (Willd.) Pers.** มีชื่อเรียกทั่วไปได้หลายชื่อ คือ American yellow lotus, Water chinquapin พบได้ในอเมริกากลาง และตะวันออก

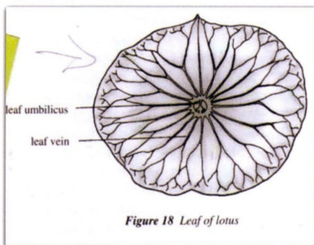

Figure 18 Leaf of lotus

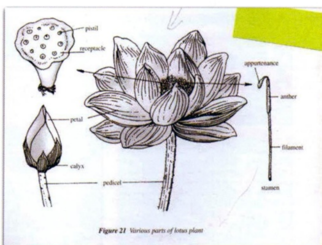

Figure 21 Various parts of lotus plant

ภาพส่วนต่างๆของบัวหลวง

ลักษณะดอกตูมของบัวหลวง

single flower double flower

plate-like

bowl-like

cup-like

dancing-like

overlapped-ball-like
(accoridng to Zou Xiuwen)

ภาพแสดงรูปร่างดอกบัวหลวง

ลักษณะดอกบานของบัวหลวง
(จากหนังสือ Lotus Flower culyivars in China โดย Wang Qhi Chan and Zhang Xin Gyan)

ในประเทศไทยเองมีบัวหลวงหลายพันธุ์ ที่สามารถพบได้ทุกภูมิภาคทั่วประเทศ ศาสตราจารย์กสิน สุวตะพันธุ์ และนักพฤกษศาสตร์ผู้มีชื่อเสียงหลายท่าน ได้บันทึกไว้ว่ามีบัวหลวงพันธุ์ต่างๆ คือ

๑. บัวหลวงพันธุ์ดอกสีชมพู ลักษณะดอกเป็นพุ่มสวย ดอกขนาดใหญ่ มีชื่อเรียกว่า ปทุม ปัทมา โกกระนต หรือ โกกมุต

๒. บัวหลวงพันธุ์ดอกสีชมพูซ้อน ลักษณะดอกเป็นทรงพุ่มป้อมกว่าพันธุ์แรก ดอกขนาดใหญ่ มีชื่อเรียกว่า สัตตบงกช บัวฉัตรชมพู

๓. บัวหลวงพันธุ์ดอกเล็กสีชมพู ลักษณะใบและดอกเหมือนพันธุ์ชนิดแรกแต่มีขนาดเล็กกว่า มีชื่อเรียกว่า บัวหลวงจีนชมพู บัวปักกิ่งชมพู หรือ บัวเข็มชมพู

๔. บัวหลวงพันธุ์ดอกสีขาว ลักษณะดอกเป็นพุ่มสวย ดอกขนาดใหญ่ มีชื่อเรียกว่า บุณฑริก ปุณฑริก

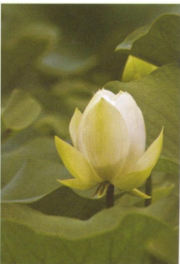
๕. บัวหลวงพันธุ์ดอกสีขาวซ้อน ลักษณะดอกเป็นทรงพุ่มป้อม มีชื่อเรียกว่า สัตตบุษย์ บัวฉัตรขาว

๖. บัวหลวงพันธุ์ดอกเล็กสีขาว ลักษณะดอกและสีเหมือนพันธุ์ บัวหลวงจีนชมพู มีชื่อเรียกว่า บัวหลวงจีนขาว บัวปักกิ่งขาว บัวเข็มขาว

ปัจจุบันได้มีการศึกษาและค้นพบบัวหลวงเพิ่มอีกหลายพันธ์ โดยมีสีดอกแตกต่างกันบ้าง เช่น สีชมพูเข้ม (มักนิยมเรียกว่าสีแดง) สีชมพูอ่อน สีขาว สีขาวอมชมพู ดอกซ้อนมาก ดอกซ้อนน้อย ใบขนาดใหญ่มีก้านใบสูง และลักษณะอื่นๆ อีก แยกออกเป็น cultivars อีกจำนวนมาก นอกจากนี้ยังมีรายงานว่า บัวหลวงดอกสีเหลือง Nelumbo *lutea* (Willd.) Pers. สามารถออกดอกได้ในประเทศไทย

บัวหลวงเป็นพืชที่นิยมมีผู้ปลูกเลี้ยงเพื่อเป็นไม้ประดับ และเพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในด้านต่างๆ จึงมีผู้ทำการผสมพันธุ์เพื่อให้ได้พันธุ์ใหม่ๆ จำนวนมาก ตามรายงานของ Wang Qi Chan และ Zhang Xin Gyan (๑๙๙๙) รายงานไว้ว่าเขาได้รวบรวมบัวหลวงในประเทศจีนและแบ่งออกเป็นกลุ่มตามลักษณะต่างๆ จำนวนถึง ๔๗ กลุ่ม โดยพบในประเทศจีน ๒๙ กลุ่ม และพบร่วมกับอเมริกาอีก ๑๘ กลุ่ม และจำนวน cultivars ที่เขาพบนั้น มีจำนวนมากถึง ๖๐๘ cultivar ลักษณะที่ใช้แยกบัวหลวงออกเป็นกลุ่มต่างๆ คือ containers, plant size, flowering time, flower density, flower form, flower shape, flower bud, the diameter of standing leaves, the height of standing-leaves and peduncles, flower diameter, petal diameter, flower color, stamen, pistil and fruit

วงศ์บัวสาย (Family Nymphaeaceae)

ลักษณะโดยทั่วไป ของพืชวงศ์บัวสาย เป็นพืชล้มลุกอายุหลายปีที่ขึ้นในน้ำ พบได้ทั้งในเขตร้อนและเขตหนาว ลำต้นอยู่ในดินใต้น้ำ ลักษณะเป็นเหง้า (rhizome) หรือเป็นหัว (tuber) และบางชนิดมีไหล (stolon) แตกออกไปเพื่อสร้างต้นใหม่ มีน้ำยางเมื่อถูกอากาศจะกลายเป็นสีคล้ำ ใบเดี่ยว แตกจากลำต้นใต้ดิน มีทั้งใบลอยน้ำ ใบเหนือน้ำและใบใต้น้ำ แผ่นใบขนาดใหญ่ มีรูปร่างหลายแบบ เช่น รูปกลม รูปหัวใจ รูปไข่ รูปทรงกระบอกยาวหรือรูปใบหอก ก้านใบติดใต้ใบ หรือที่ฐานใบ ดอกเดี่ยว ส่วนใหญ่เป็นดอกสมบูรณ์เพศ ดอกบานที่ผิวน้ำ หรือเหนือน้ำ ดอกประกอบด้วย กลีบเลี้ยง ๔-๖ กลีบ กลีบดอก ๔-๕ กลีบหรือมากกว่านี้ เกสรเพศผู้จำนวนมาก รังไข่อยู่แยกกันหรือติดกันบนฐานรองดอกที่บวมขยายใหญ่ (torus) รังไข่มีทั้งที่เหนือวงกลีบ ใต้วงกลีบ หรือกึ่งใต้วงกลีบ ก้านยอดเกสรเพศเมียสั้นมาก ยอดเกสรเพศเมียมักติดอยู่บนรังไข่ แบบ carpellary styles ผลเดี่ยว มีเนื้อ (berry) เมล็ดขนาดเล็ก จำนวนมาก หรือเป็นผลกลุ่ม (aggregate fruit) มีผลย่อยที่เปลือกแข็งฝังอยู่ในฐานรองดอกที่บวมขยายใหญ่ เรียกว่า torus ภายในมีเมล็ดเพียง ๑ เมล็ด ขนาดใหญ่ พืชวงศ์นี้แบ่งออกเป็น ๖ สกุล คือ สกุล *Nymphaea, Barclaya, Nuphar, Euryale, Ondinea* และ *Victoria*

สกุลไส้ปลาไหล (genus *Barclaya*)

พืชใต้น้ำ มีลำต้นอยู่ในดินใต้น้ำแบบเหง้า หรืออาจเป็นหัวสั้นๆ แตกเป็นกอ ใบเดี่ยว ๖-๗ ใบ เจริญอยู่ใต้น้ำ ใบรูปทรงกระบอกยาว รูปไข่ หรือรูปกลม ขอบใบเรียบ เป็นคลื่น หรือเรียบแบน ก้านใบกลมเรียวยาว ดอกเดี่ยวสมบูรณ์เพศ ขนาด ๔-๖ เซนติเมตร ก้านดอกส่งดอกให้เจริญที่ผิวน้ำ ดอกประกอบด้วย กลีบเลี้ยง ๕ กลีบ กลีบดอก ๘-๑๕ กลีบ เรียงซ้อนกัน ๒-๓ ชั้น โคนกลีบเชื่อมติดกัน เกสรเพศผู้มีทั้งที่ปกติและเป็นหมัน จำนวนมาก ขนาดเล็ก รังไข่ติดกับโคนของกลีบดอก ผลเดี่ยว แบบมีเนื้อ เปลือกหนานุ่ม (berry) เมล็ดขนาดเล็ก พบได้ในประเทศไทย บริเวณธารน้ำตกที่น้ำไหลช้าๆ ตัวอย่างเช่น

B. kunstleri Ridl.

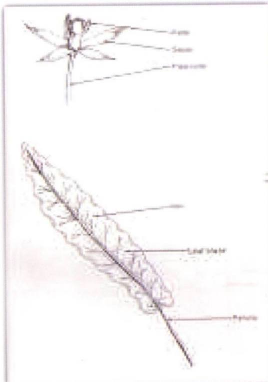
B. longifolia Wall.

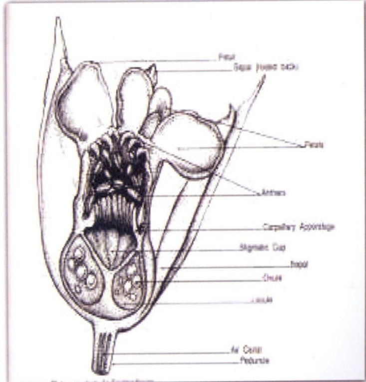
B. motley Hook. f.

B. rotundifolia M. Hotta

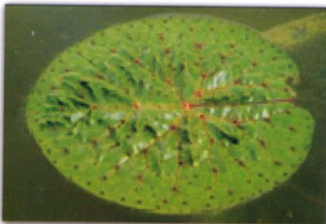

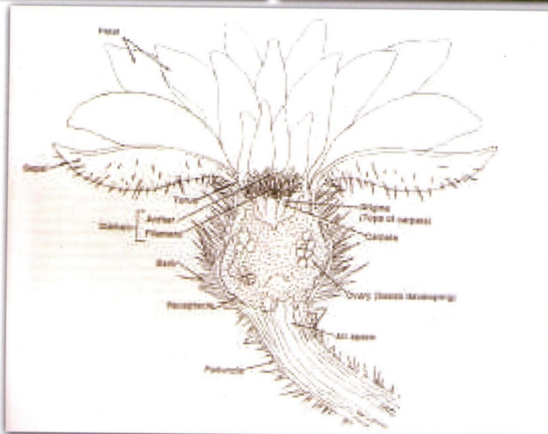
ภาพดอกต้นไส้ปลาไหลแสดงส่วนต่างๆ

สกุลบัวยูรีอาเล่ (genus *Euryale*)

พืชน้ำที่มีลักษณะเหมือนบัวสาย สกุล Nymphaea มีถิ่นกำเนิดในแถบแอฟริกาตะวันออก เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และจีน สามารถขึ้นได้ดีในน้ำลึกถึง ๔ เมตร ลักษณะลำต้นเป็นหัวในดินใต้น้ำ ใบเป็นแผ่นกลมลอยที่ผิวน้ำ ขนาด๒๐-๓๐เซนติเมตร ผิวใบลักษณะย่นๆ ขอบใบเรียบแบน มีหนามแหลมประปรายตามเส้นใบทั้งด้านบนและด้านล่าง ก้านใบเล็กเรียวยาวมีหนามเล็กแหลม ก้านใบติดกับแผ่นใบด้านล่างใบ (peltate leaf) ดอกเดี่ยว สมบูรณ์เพศ ขนาด ๕-๘ เซนติเมตร ก้านดอกส่งดอกเจริญที่ผิวน้ำ ส่วนของดอกประกอบด้วยกลีบเลี้ยง ๔ กลีบ ผิวด้านนอกมีหนามแหลม กลีบดอกประมาณ ๒๐ กลีบ สีม่วงโคนกลีบสีขาว เกสรเพศผู้จำนวนมากมาก ดอกบานกลางวัน พบเพียงชนิดเดียว คือ *Euryale ferox* Salisburแต่มีหลายพันธุ์ ไม่พบในประเทศไทย แต่เริ่มมีผู้สั่งเข้ามาปลูกบ้างแล้ว

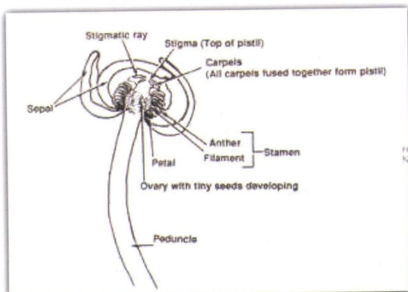
ภาพดอกบัวยูรีอาเล่แสดงส่วนต่างๆ

สกุลนูพ่าร์ (genus *Nuphar*)

พืชน้ำอายุหลายปี มีกำเนิดอยู่ในญี่ปุ่น ยุโรป และอเมริกาเหนือ มีลำต้นใต้ดินเป็นเหง้าใหญ่ มีรากยาวหลายเมตร เจริญลึกอยู่ในโคลน สามารถเจริญได้ในน้ำลึกถึง ๓ เมตร ใบรูปกลมถึงรูปใบหอกขนาดใหญ่ มีทั้งใบใต้น้ำและใบเหนือน้ำ ก้านใบแบน บางครั้งพบว่าแผ่ออกมาคล้ายครีบ ก้านใบและก้านดอกเรียบ หรือมีขนละเอียด ดอกมีขนาดเล็ก รูปถ้วย เจริญเหนือผิวน้ำ ส่วนของดอกประกอบด้วย กลีบเลี้ยงจำนวน๕-๑๔ กลีบ สีเขียวถึงสีเหลือง บางครั้งแกมสีแดง กลีบดอกขนาดเล็กสีเหลือง ลดรูปจนดูคล้ายเกสรเพศผู้ หรือคล้ายเป็นเกล็ดหนาๆ มีจำนวนมาก ส่วนเกสรเพศผู้ จำนวนมาก สีเหลืองหรือเหลืองปนแดง เมื่อได้รับการผสมแล้ว ผลจะเจริญเหนือน้ำ มีประมาณ ๒๐ ชนิด ไม่พบในประเทศไทย แต่เริ่มมีผู้สั่งเข้ามาปลูกบ้างแล้ว ตัวอย่างเช่น

Nuphar japonica DC.
N. lutea (L.) Sm.
N. lutea subsp. *Macrophylla* (Small) E. O. Beal
N. lutea subsp. *Lutea*

ภาพดอกบัวนูพ่าร์แสดงส่วนต่างๆ

สกุลออนดิเนีย (genus *Ondinea*)

มีถิ่นกำเนิดอยู่ในออสเตรเลียตะวันตก แถว Kimberley District ซึ่งเป็นบริเวณที่อยู่ของพวก Aborigines โดยได้นำหัวของพืชพวกนี้มารับประทานเป็นอาหาร พบว่าในฤดูหนาว เมื่อน้ำในลำธารแห้ง จะพักตัว เหลือแต่หัวที่อยู่ใต้ดิน จนถึงฤดูร้อนเริ่มมีน้ำ หัวจะเริ่มแตกรากและใบใหม่ ลักษณะโดยทั่วไป หัวขนาดประมาณ ๒.๕ x ๑.๕ เซนติเมตร ใบขนาดใหญ่ มีทั้งใบลอยน้ำและใบใต้น้ำ ลักษณะเป็นรูปไข่แคบ หรือรูปศร ก้านใบเรียว มีขนละเอียดหรือไม่มี ดอกเดี่ยว บานเหนือน้ำในเวลากลางวัน ประกอบด้วย กลีบเลี้ยง ๔ กลีบ กลีบดอก ๑-๕ กลีบ สีม่วงแดง บางชนิดไม่มีกลีบดอก เกสรเพศผู้ ๒๗-๓๔ อัน ดอกมีกลิ่นหอม ไม่พบในประเทศไทย ตัวอย่างเช่น

Ondinea purpurea Hartog
O. purpurea subsp. *Petaloidea* Kenneally & Schneider
O. purpurea subsp. *purpurea*

ภาพจากหนังสือบัวในประเทศไทย โดยวรนุช ละอองศรี และสันติ วัฒฐานะ (หน้า ๑๑๓)

สกุลบัววิกตอเรีย หรือบัวกระด้ง (genus *Victoria*)

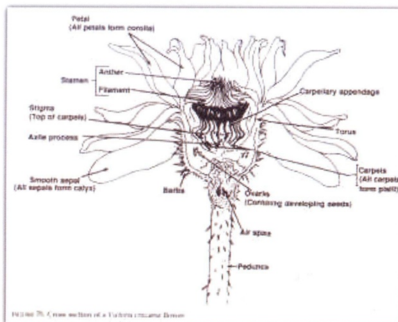
เป็นบัวที่มีขนาดใหญ่ มีถิ่นกำเนิดในอเมริกาใต้ ถูกนำเข้ามาปลูกเป็นไม้ประดับในเมืองไทยนานเกือบ ๑๐๐ ปีแล้ว ลำต้นเป็นเหง้าใหญ่อยู่ในดินใต้น้ำ รากอวบอ้วนสีขาว จำนวนมาก ใบเดี่ยวขนาดใหญ่ มีก้านใบส่งใบขึ้นมาลอยที่ผิวน้ำ แผ่นใบหนา กลม เส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ ๑๐๐ เซนติเมตร ขอบใบกระดกตั้งตรง สูง ๑๐-๑๕ เซนติเมตร ผิวใบด้านบนเขียวเป็นมัน ด้านล่างสีม่วงปนแดงและมีเส้นใบใหญ่นูน มีหนามแหลม ดอกเดี่ยว ขนาดใหญ่ ก้านใบและก้านดอกมีหนามแหลมเช่นเดียวกัน ดอกบานที่ผิวน้ำ ดอกบานเต็มที่เส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ ๒๐ เซนติเมตร ประกอบด้วย กลีบเลี้ยง ๔ กลีบ กลีบด้านนอกสีเขียวคล้ำมีหนามแหลม กลีบดอก ๓๐-๖๐ กลีบ เกสรเพศผู้ ๖๐-๙๐ อัน รังไข่ใต้วงกลีบ ภายในมี ๓๘-๔๒ ช่อง ยอดเกสรเพศเมียติดอยู่เหนือรังไข่เป็นแนวรัศมีสีเหลืองผลกลุ่ม (aggregate fruit) ขนาดใหญ่ ยาวประมาณ ๑๕ เซนติเมตรผิวด้านนอกมีหนามแหลมมีผลย่อยที่เปลือกแข็ง จำนวนมาก ฝังอยู่ในฐานรองดอกมีทั้งหมด ๒ ชนิด คือ

Victoria amazonica Sowerby.

V. cruziana d'Orbigigny

ภาพดอกบัววิกตอเรียแสดงส่วนต่างๆ

หมายเหตุ บัววิกตอเรียนี้ นิยมปลูกเป็นไม้ประดับในสระน้ำ หรือแหล่งน้ำขนาดใหญ่ประมาณ ๔ ตารางเมตรขึ้นไป จึงจะสวยเพราะใบมีขนาดใหญ่

สกุลบัวสาย (genus *Nymphaea*)

พืชสกุลนี้นอกจากเรียกว่าสกุลบัวสายแล้วยังมีชื่อเรียกว่า อุบลชาติ หรือ บัวก้านอ่อน พบว่ามีการกระจายอยู่ทั่วโลก ทั้งทางเขตร้อน เขตอบอุ่น และเขตหนาว ลำต้น มีทั้งที่เป็นหัวหรือเป็นเหง้ารากอวบหนาสีขาว ใบเดี่ยว แตกจากหัวหรือข้อของเหง้าใต้ดิน ลักษณะใบรูปไข่หรือรูปกลม ฐานใบหยักเว้าชิดหรือห่างกัน ขอบใบเรียบหรือหยักแหลม ก้านใบเรียบเกลี้ยงติดกับแผ่นใบด้านหลังตรงฐานใบ (sub-peltate leaf) ผิวใบเรียบ ใบของบัวสายบางชนิดมีต้นอ่อนเกิดตรงกลางใบได้ ดอกเดี่ยว บางชนิดมีกลิ่นหอม ดอกเกิดจากหัวหรือเหง้าใต้ดินตรงซอกใบ ก้านดอก (peduncle) ส่งดอกขึ้นมาเจริญที่ผิวน้ำหรือชูเหนือน้ำ ก้านใบและก้านดอกมีลักษณะเหมือนกัน และค่อนข้างเหนียว หักออกจากกันได้ยาก เนื้อเยื่อภายในมีช่องอากาศขนาดใหญ่ ๔-๖ ช่อง ดอกประกอบด้วย กลีบเลี้ยง ๔-๖ กลีบขนาดใหญ่ กลีบดอกจำนวนมากเรียงซ้อนกันหลายชั้น มีสีต่างๆ ตั้งแต่ ขาว ชมพู เหลือง แสด ม่วงจนถึงสีคราม ฟ้า หรือน้ำเงิน เกสรเพศผู้จำนวนมาก ติดตามผนังด้านนอกของรังไข่ หรือ เรียงซ้อนกันรอบฐานรังไข่ บางชนิดมีเกสรเพศผู้ที่เป็นหมันด้วย ตรงปลายเกสรเพศผู้มีหรือไม่มีรยางค์ (appendage) รังไข่เหนือวงกลีบ ภายในรังไข่มีหลายช่องยอดเกสรเพศเมีย (stigma) อยู่ด้านบนของรังไข่ (carpellary style) ตรงปลายอาจมีรยางค์(carpellary appendage) เป็นสีตามกลีบดอก เมื่อผสมเกสรแล้วรังไข่จะลงไปเจริญอยู่ใต้น้ำเป็นผลมีเนื้อหลายเมล็ด (berry) เรียกว่า " โตนด " ภายในมีเมล็ดขนาดเล็กจำนวนมาก

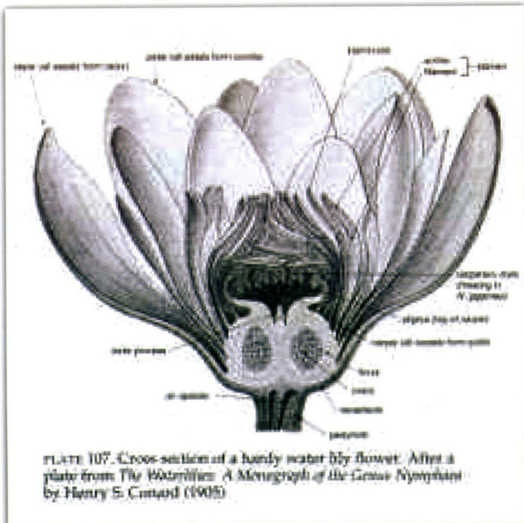

PLATE 107. Cross-section of a hardy water lily flower. After a plate from The Waterlilies: A Monograph of the Genus Nymphaea by Henry S. Conard (1905)

ภาพดอกบัวสายแสดงส่วนต่างๆ

การจำแนกบัวสกุลบัวสาย (genus *Nymphaea*) ตามลักษณะทางพฤกษศาสตร์ แบ่งออกเป็น ๒ กลุ่ม คือ

กลุ่ม Apocarpiae คือ กลุ่มบัวสายที่มีรังไข่แต่ละช่องแยกกัน ติดกันตรงแกนกลางเท่านั้น มีรังไข่แบบ perigynous torus เป็นบัวเขตร้อน ดอกบานกลางคืน แบ่งออกเป็น

Subgenus *Anecphya* ลักษณะของรังไข่ไม่มี carpellary styles เกสรเพศผู้จำนวนมาก ลักษณะเป็นเส้นเล็ก anther สั้น ไม่มีรยางค์ มีเพียง ๑ ชนิดคือ *Nymphaea gigantea* Hook.

Subgenus *Brachyceras*ลักษณะของรังไข่มี carpellary styles เกสรเพศผู้จำนวนมาก อับเกสรเพศผู้ยาวอยู่ที่ขอบ มีหรือไม่มีรยางค์ ก้านเกสรเพศผู้เป็นแถบโคนแผ่กว้าง มี ๑๔ ชนิดตัวอย่างเช่น

Nymphaea ampla (Salisb.) DC.
N. caerulea Savigny
N. calliantha Conard
N.capensis Thunb.
N. colorata Peter
N. elegans Hook.
N. flavovirens Lehm.
N. heudelotii Planch.
N. micrantha Guill. & Perr.
N. nouchali Burm. f. (syn. *N. stellate* Willd.)
N. ovalifolia Conard
N. stuhlmannii (Engl.) Schweinf. & Gilg
N. sulfurea Gilg
N. togoensis Landon

N. colorata Peter*N. capensis* Thunb. var. *zanzibariensis* (Casp.) Conard

กลุ่ม Syncarpiae คือ กลุ่มของบัวสายที่มีรังไข่ทุกช่องเชื่อมติดกันเกสรเพศผู้ไม่มีรยางค์ ดอกสีขาว ชมพู ม่วง เหลือง ไม่มีสีน้ำเงิน ดอกบานกลางคืน หรือกลางวันกลุ่มนี้แบ่งออกเป็น Subgenus ได้ดังนี้

Subgenus *Hydrocallis*เป็นพวกบัวสายที่บานกลางคืน บางชนิดบานตอนดึกจนถึงสาย ดอกมักบานที่ผิวน้ำ กลีบดอกเรียงเป็นวงของ ๔ ก้านเกสรเพศเมียที่มียอดเป็นรูปกระบอง (club-shape) กลีบเลี้ยงด้านในมักสีคล้ายสีกลีบดอก เกสรเพศผู้ที่อยู่ใกล้กลีบดอกอาจมีลักษณะคล้ายกลีบดอก มี๑๔ชนิด ตัวอย่างเช่น

Nymphaea amazonum Mart. & Zucc. subsp. *Amazonum* Mart. & Zucc.
N. amazonum subsp. *Pedersenii* Wiersema
N. belophyll Trickett
N. conardii Wiersema
N. gardneriana Planch.
N. glandulifera Rodschied
N. jamesoniana Planch.
N. lasiophylla Mart. & Zucc.
N. lingulata Wiersema
N. novogranatensis Wiersema
N. oxypetala Planch.
N. potamophila Wiersema
N. prolifera Wiersema
N. rudgeana G. Mey.
N. tenerinervia Casp.

Subgenus *Lotos* เป็นพวกบัวสายบานกลางคืน มักเป็นบัวเขตร้อนที่พบแถบโลกเก่า บางชนิดมีใบใต้น้ำ ก้านใบ ก้านดอกและใบด้านล่างมีขนมากหรือน้อย ช่องอากาศในก้านดอกส่วนใหญ่มี ๖ ช่อง และในก้านใบมี ๒ ช่อง ดอกบานเหนือน้ำ ๓-๔ วัน ดอกขนาดใหญ่ ในช่วงที่อากาศเย็น ดอกมีกลิ่นหอม มีทั้งหมด ๕ ชนิดได้แก่

Nymphaea lotus L.
N. pubescens Willd.
N. rubra Roxb. ex Andrews
N. spontanea Landon
N. zenkeri Gilg

บัวพวกนี้จะมีผู้ผสมพันธุ์เป็นสายพันธุ์ลูกผสม (cultivars) จำนวนมาก นิยมปลูกเป็นไม้ประดับ

Nymphaea lotus L. *N. rubra* Roxb.

Subgenus *Castalia*

บัวเขตหนาว หรืออบอุ่นแบ่งออกเป็น ๓ section คือ

Section ***Chamaenymphaea*** ลำต้นใต้ดินเป็นแบบเหง้าตั้งสั้นๆ ใบขนาดใหญ่รูปไข่ถึงรูปกลม ขอบใบเรียบดอกสีขาว หรือชมพู ดอกบานตอนเที่ยง และหุบตอนบ่ายแก่ๆ มี ๑ ชนิดแต่หลายพันธุ์ (varieties) คือ *Nymphaea tetragona* Georgi

Section ***Eucastalia*** ลำต้นแบบเหง้าทอดเลื้อยและแตกสาขาใบมีลักษณะเกือบกลม ดอกสีขาว ชมพูหรือแดง ดอกบานเช้าตรู่ และหุบตอนบ่ายๆ บางชนิดมีกลิ่นหอม มี ๔ ชนิดหลายพันธุ์ (varieties) คือ

Nymphaea odorata Aiton

N. alba L.

*N. candida*C.Presl

N. tuberosa Paine

Section ***Xanthantha*** ลำต้นใต้ดินมีขนาดสั้น และมีไหลยาวสีขาวขึ้นเป็นต้นอ่อนใหม่ ใบที่เกิดใหม่มักมีจุดประสีน้ำตาลแดง ดอกสีเหลือง บานในเวลาประมาณเที่ยงวัน และหุบในเวลาบ่าย มี ๑ ชนิด

Nymphaea Mexicana Zucc.

การจำแนกบัวสายตามลักษณะทางนิเวศวิทยา แบ่งออกได้ดังนี้

๑. บัวสายเขตร้อนบานกลางวัน (Tropical Water Lily Species: Day Blooming Species) ได้แก่ บัวในกลุ่ม Apocarpiae แยกได้เป็น

๑.๑ บัวสายใน Subgenus *Anecphya*

๑.๒ บัวสายใน Subgenus *Brachyceras*

๒. บัวสายเขตร้อนบานกลางคืน (Tropical Water Lily Species : Night Blooming Species) ได้แก่ บัวในกลุ่ม Syncarpiae แยกได้เป็น

๒.๑ บัวสายใน Subgenus *Hydrocallis*

๒.๒ บัวสายใน Subgenus *Lotos*

๓. บัวสายเขตหนาวหรือบัวฝรั่ง (Hardy Water Lily Species) ได้แก่ บัวในกลุ่ม Syncarpiae พวก Subgenus *Castalia* ซึ่งแบ่งออกเป็น ๓ พวก คือ

๓.๑ *Chamaenymphaea* ดอกบานใกล้เที่ยงวัน และหุบในเวลาบ่ายมากๆ

๓.๒ *Eucastalia* ดอกบานเวลาเช้าตรู่ และหุบเวลาบ่าย

๓.๓ *Xanthantha* ดอกบานใกล้เที่ยงวัน และหุบในเวลาบ่ายมากๆ

<u>หมายเหตุ</u> บัวสายสกุล Nymphaea ทั้งหมด มีทั้งที่เป็นชนิดพันธุ์แท้และพันธุ์ลูกผสมตามธรรมชาติ และลูกผสมที่เกิดจากการผสมของนักผสมพันธุ์ที่ต้องการพันธุ์ใหม่ บัวพันธุ์ลูกผสมเหล่านี้มีทั้งที่ได้ทำการจดทะเบียนการตั้งชื่อที่ถูกต้อง และตั้งชื่อเรียกเองตามความพอใจ มีจำนวนหลายร้อย cultivars

การจัดหมวดหมู่วงศ์บัวหลวง (Nelumbonaceae)และวงศ์บัวสาย (Nymphaeaceae)

Kingdom Plantae

Subkingdom Embryophyta

Division Tracheophyta

Subdivision Pteropsida

Class Angiospermae

Subclass Dicotyledoneae

Order Nymphaeales

Family Nymphaeaceae

เช่น Genus *Nymphaea*

Subgenus *Anecphya*

เช่น *Nymphaea gigantea* Hook.

Subgenus *Brachyceras*

เช่น *Nymphaea ampla* (Salisb.) DC.

Subgenus *Hydrocallis*

เช่น *Nymphaea amazonum* Mart. & Zucc.

Subgenus *Lotos*

เช่น *Nymphaea lotus* L.

Subgenus *Castalia*

Section *Chamaenymphaea*

เช่น *Nymphaea tetragona* Georgi

Section *Eucastalia*

เช่น *Nymphaea odorata* Aiton

Section *Xanthantha*

เช่น *Nymphaea Mexicana* Zucc.

Order Proteales

Family Nelumbonaceae

เช่น Genus *Nelumbo*

Nelumbo lutea (Willd.) Pers.

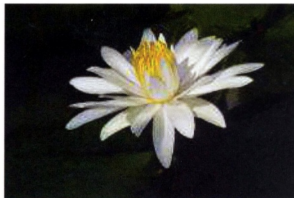
N. nucifera Gaertn.

บัวสายที่พบในแหล่งน้ำในประเทศไทย

Nymphaea lotus L

N. rubra Roxb.*N. pubescens*Willd.

N. nouchali Burm. f.

N. cyanea Roxb. ex G.Don*N. capensis* Thunb. var. *zanzibariensis* (Casp.)Conard

บัวสายลูกผสม

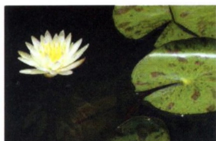
N. 'Royal Purple'

N. 'Nangkwaug'

N.'Islamorada'

N. 'Moondance'

N. 'White 100petal'

N.'Sunrise'

N. 'Mungkala Ubon'

N.'Denver's Delight'

N. 'Arc en Ciel'

ประโยชน์ของบัวสาย

๑. ปลูกเป็นไม้ประดับและเป็นไม้ตัดดอก

๒. รับประทานเป็นอาหาร

ส่วนที่นำมาประกอบอาหาร คือก้านใบ กินได้ทั้งสด และสุก รับประทานสดควรล้างสะอาดและลอกเปลือกหักเป็นท่อนๆ แกล้มกับน้ำพริก ส้มตำ ลาบ หรือปรุงเป็นอาหาร เช่น ผัดสายบัว ๑๐๐ กรัม มีแคลเซียม ๘ มิลลิกรัม วิตามินซี ๑๕ มิลลิกรัม ที่ช่วยบำรุงกระดูกและฟันของเราให้แข็งแรง และมีสารเบต้าแคโรทีน ที่ต้านโรคมะเร็งในลำไส้ สรรพคุณยาไทย บัวสายมีรสจืด ช่วยบรรเทาความร้อนในร่างกาย

ประโยชน์ของบัววิคตอเรีย

ปลูกเป็นไม้ประดับ ควรปลูกในบ่อหรือสระที่มีบริเวณกว้างๆ จะสวยมาก

ก้านดอก นำมารับประทานเป็นอาหารได้

ประโยชน์ของบัวหลวง

บัวหลวงเป็นพืชที่นำทุกส่วนมาใช้ได้ทั้งหมด ดังนี้คือ

๑. ปลูกเป็นไม้ประดับ ตามอาคารสถานที่

๒. การทำ"นาบัว" ซึ่งสามารถทำรายได้ดีหรืออาจจะดีกว่า "ปลูกข้าว" ทั้งนี้เพราะทุกส่วนของบัวนำมาใช้ได้หมด และปลูกครั้งเดียวสามารถเก็บเกี่ยวได้หลายครั้ง ส่วนต่างๆ ที่นำมาใช้ได้คือ

ดอกบัว เป็นไม้ดอกที่มีการค้าขายในตลาดดอกไม้ชาวพุทธนิยมใช้ดอกบัวในพิธีกรรมทางศาสนา

เหง้า ใช้ประกอบอาหารทั้งคาว หวาน

ไหล ใช้ประกอบอาหารและรับประทานเป็นผักสด

เมล็ด ทั้งเมล็ดสดและเมล็ดแห้งใช้ปรุงอาหารคาวและอาหารหวาน ส่วนเปลือกหุ้มเมล็ดใช้เป็นเครื่องปลูกเห็ด ที่เรียกว่าเห็ดบัว

ดีบัวหรือเอ็มบริโอ ใช้ชงเป็นชา นอกจากนี้ยังใช้เป็นสมุนไพรได้

เกสรเพศผู้ ใช้ชงเป็นชา และเป็นใช้เป็นสมุนไพรได้

ใบบัว ใช้ห่อของ ห่ออาหาร ใบอ่อนรับประทานได้ ใบแห้งยังใช้เป็นส่วนผสมของยากันยุง

กลีบดอก กลีบด้านในๆ นำมารับประทานได้

ใยบัว ได้จากก้านใบนำมาทอเป็นผ้าใยบัวที่มีกลิ่นหอม

จะเห็นว่าบัวหลวงนั้น สามารถนำทุกส่วนมาใช้ประโยชน์ได้ทั้งสิ้น ฝักที่แห้งแล้วยังสามารถนำมาประดิษฐ์เป็นไม้ประดับแห้ง เศษต่างๆ ที่เหลือยังมาใช้ทำปุ๋ยบำรุงดินได้ดี

บรรณานุกรม

กสิน สุวตะพันธ์.๒๕๒๒. On the Nymphaeaceae of Thailand. ในหนังสืออนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพ ศ.กสิน สุวตะพันธ์. บริษัท สารมวลชน จำกัด, กรุงเทพฯ.

คณิตา เลขะกุล, คุณหญิง. ๒๕๓๕. บัวราชินีแห่งไม้น้ำ. บริษัทด่านสุธาการพิมพ์ จำกัด. กรุงเทพฯ.

วรนุช ละอองศรี และสันติ วัฒฐานะ. ๒๕๕๓. บัวในประเทศไทย. องค์การสวนพฤกษศาสตร์. เชียงใหม่.

สุชาดา ศรีเพ็ญ, คุณหญิง. ๒๕๔๒. พรรณไม้น้ำในประเทศไทย. บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน),กรุงเทพฯ.

เสริมลาภ วสุวัต, ปริมลาภ ชูเกียรติมั่น และ คมกฤช ชูเกียรติมั่น. ๒๕๔๗. บัวประดับในประเทศไทย ๑. เนชั่นบุ๊ค จำกัด, กรุงเทพฯ

__________. ๒๕๔๙. บัวประดับในประเทศไทย ๒. เนชั่นบุ๊ค จำกัด, กรุงเทพฯ

Cook, C.D.K.,B.J. Gut., E.M. Rix., J. Schneller and m. Seitz. ๑๙๗๔. Water Plants of the World. The Pitman Press, Bath, Avon, England.

Helen Nash and Stroupe. ๑๙๙๘. Aquatic Plants and their Cultivation. Stering Publishing, New York.

Henry S. C. ๑๙๙๑. The Waterlilies, A Monograph of the genus Nymphaea. Lark publications, Washington.

Perry D. S. ๒๐๐๕. Waterlilies and Lotus. Timber Press, Oregon.

Slocum P.D. and Mobinson, P. ๑๙๙๔. Water Gardening: Waterlilies and Lotuses. Timber Press, Oregon.

Wang Qhi Chan and Zhang Xin Gyan. ๒๐๐๔. Lotus Flower Cultivars in China. China Forestry Publishing House, Beijing.

ภาพถ่ายบัวในอุทยานบัวเฉลิมพระเกียรติที่ชนะการประกวดภาพถ่าย ในงานมหกรรมบัวนานาชาติครั้งที่ ๑ ระหว่างวันที่ ๒๐-๒๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๓

รางวัลชนะเลิศ

รางวัลรองอันดับ ๑

รางวัลรองอันดับ ๒

รางวัลพิเศษ

รางวัลชมเชยอันดับ ๑

รางวัลชมเชยอันดับ ๒

รางวัลชมเชยอันดับ ๓

รางวัลชมเชยอันดับ ๔

รางวัลชมเชยอันดับ ๕

ภาคผนวก

ภาพนิทรรศการบัวที่นำมาปลูกในอุทยานบัว

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสกลนคร

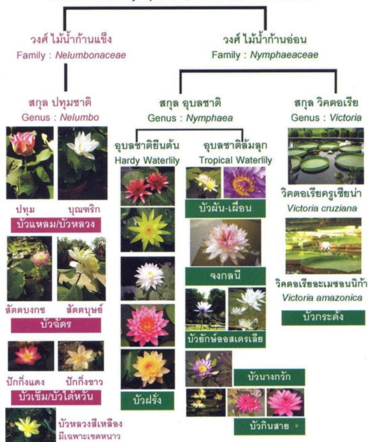

อนุกรมวิธาน และ ภาพรวมของบัวประดับในประเทศไทย

Taxonomy of Ornamental Nymphaea,Nelumbo,and Victoria in Thailand

บัวประดับ

Ornamental Nymphaea,Nelumbo,and Victoria

รวบรวมข้อมูลและจัดทำโดย : งานจดหมายเหตุ ฝ่ายบริการห้องสมุด สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสกลนคร

วงศ์ ไม้น้ำก้านแข็ง

Family : *Nelumbonaceae*

สกุล ปทุมชาติ

Genus : *Nelumbo*

ปทุมชาติ
เจริญเติบโตใน
แนวนอน

บัวหลวงซีกโลกตะวันออก

Spicies : *Nelumbo nucifera* Gaertn.

บัวแหลม/บัวหลวง

ปทุม / Sacred Lotus
บัวแหลมแดง

บุณฑริก/ Hindu Lotus
บัวแหลมขาว

บัวฉัตร

สัตตบงกช / Roseum Plenum
บัวฉัตรแดง

สัตตบุษย์ / Album Plenum
บัวฉัตรขาว

บัวเข็ม/บัวไต้หวัน

ปักกิ่งขาว ปักกิ่งแดง

บัวหลวงลูกผสมซีกโลกตะวันออก

บัวหลวงซีกโลกตะวันตก

Spicies : *Nelumbo lutea* Pers.

บัวหลวงสีเหลือง
เขตหนาว
ผ่านการฉายรังสี
จึงให้ดอกได้ที่
ประเทศไทย

บัวหลวงลูกผสม ซีกโลกตะวันออก กับ ตะวันตก

จันทร์โกเมน/
Chandrakomen

ลักษณะหลักของไม้น้ำ สกุล ปทุมชาติ

ใบ

- ก้านใบแข็ง ส่งใบดอกชูพ้นน้ำ
- หน้าใบไม่จับน้ำ
- ขอบใบเรียบ

ดอก

- ดอกชูพ้นน้ำสูง มีทั้งกลีบซ้อน-ไม่ซ้อน
- กลุ่มซีกโลกตะวันออก สีกลีบดอก โทน ชมพู แดง และขาว
- กลุ่มซีกโลกตะวันตก สีกลีบดอกสีเหลือง
- บานประมาณ 4 วัน

รวบรวมข้อมูลและจัดทำโดย : งานจดหมายเหตุ ฝ่ายบริการห้องสมุด สำนักวิทยบริการ
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสกลนคร

วงศ์ ไม้น้ำก้านอ่อน

Family : *Nymphaeaceae*

สกุล อุบลชาติ

Genus : *Nymphaea*

อุบลชาติล้มลุก
เจริญเติบโตใน
แนวดิ่ง

อุบลชาติล้มลุก
Tropical Waterlily

อุบลชาติล้มลุกบานกลางวัน
Tropical Day-Blooming Waterlily

บัวผัน-เผื่อน เอเชีย *Nymphaea nouchali*

บัวผัน-เผื่อน อาฟริกา *Nymphaea carpensis*

จงกลนี

บัวยักษ์ออสเตรเลีย

บัวนางกวัก

อุบลชาติล้มลุกบานกลางคืน
Tropical Night-Blooming Waterlily

ลักษณะหลักของไม้น้ำ
สกุล อุบลชาติล้มลุกบานกลางคืน

ใบ
- ก้านใบอ่อน ใบลอยน้ำ
- ขอบใบจักแหลมเป็นระเบียบ

ดอก
- ก้านดอกชูพ้นน้ำ
- สีกลีบดอก ชมพู แดง ขาว
- บานประมาณ 3 วัน

บัวกินสายไทย *Nymphaea pubescens.*

ลักษณะหลักของไม้น้ำ สกุล อุบลชาติล้มลุกบานกลางวัน

ใบ
- ก้านใบอ่อน ใบลอยน้ำ
- ขอบใบหยักไม่เป็นระเบียบ

ดอก
- ก้านดอกชูพ้นน้ำ
- สีกลีบดอก ชมพู แดง ขาว เหลือง แสด ฟ้า ม่วงแดง ม่วงน้ำเงิน และสีเหลือบ
- บานประมาณ 3 วัน

รวบรวมข้อมูลและจัดทำโดย : งานจดหมายเหตุ ฝ่ายบริการห้องสมุด สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสกลนคร

วงศ์ ไม้น้ำก้านอ่อน
Family : *Nymphaeaceae*

สกุล อุบลชาติ
Genus : *Nymphaea*
อุบลชาติยืนต้น Hardy Waterlily

อุบลชาติยืนต้น เจริญเติบโตใน แนวนอน

บัวฝรั่ง *Nymphaea spp.*

ใบ
- ก้านใบอ่อน ใบลอยน้ำ
- ขอบใบเรียบ

ดอก
- ลอยบนผิวน้ำ หรือ ชูเหนือน้ำเล็กน้อย
- สีกลีบดอก ชมพู แดง ขาว แสด และเหลือง
- บานประมาณ 3 วัน

วงศ์ ไม้น้ำก้านอ่อน
Family : *Nymphaeaceae*
สกุล วิคตอเรีย Genus : *Victoria*

วิคตอเรียอะเมซอนนิก้า
Victoria amazonica

วิคตอเรียครูเซียน่า
Victoria cruziana

บัวกระด้ง

ใบ
- ก้านใบอ่อน ใบลอยน้ำ มีหนาม
- ขอบใบตั้งเป็นขอบสูง คล้ายกระด้ง

ดอก
- ลอยบนผิวน้ำ เปลี่ยนสีจากขาวเป็นชมพู และม่วงแดง
- บานประมาณสองวันครึ่ง

รวบรวมข้อมูลและจัดทำโดย : งานจดหมายเหตุ ฝ่ายบริการห้องสมุด สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสกลนคร

บัวผัน 'มาดามกาน่าวัลสก้า'

Tropical Day Blooming Waterlily

'Madame Ganna Walska'

ชื่อวิทยาศาสตร์ : Nymphaea sp.
ชื่อสามัญ : Nymphaea 'Madame Ganna Walska'
ชื่อไทย : มาดามกาน่าวัลสก้า
ถิ่นกำเนิด : สหรัฐอเมริกา
ผู้ผลิต/ปีที่ผลิต : Mr John Wood/ค.ศ. 1992

ลักษณะพันธุ์

■ *ใบอ่อน* รูปไข่ หน้าใบสีเขียว มีแถบสีม่วงเข้มเป็นลายพราง หลังใบสีเขียว ขอบใบเป็นแถบเรื่อสีม่วงแดง มีจุดกระสีม่วงแดงกระจายทั่วใบ

■ *ใบแก่* รูปไข่ หน้าใบสีเขียว หลังใบสีเดียวกับใบอ่อน ขอบใบจักมนไม่เป็นระเบียบ ปลายใบมน ฐานใบปิด ปลายฐานใบแหลมเป็นจะงอย ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางใบประมาณ 18-25 เซนติเมตร

■ *ก้านใบ ก้านดอก* สีน้ำตาลแดง ไม่มีขน

■ *ดอกตูม* ทรงดอกเรียวยาว สีเขียวมีจุดประปลายเข็มกระจายทั่วดอก

■ *ดอกบาน*

- สีกลีบดอก โคนกลีบสีขาวอมชมพู ปลายกลีบสีชมพู
- เกสร อับเรณู - สีชมพูอ่อน ก้านชูอับเรณู - สีเหลือง เกสรเพศเมีย - สีเหลือง
- ทรงกลีบดอก เรียวยาว
- ทรงดอกบาน รูปถ้วย
- ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางดอก 12-15 เซนติเมตร
- กลีบดอก ซ้อน (28-32 กลีบ)
- กลิ่น หอมมาก
- การให้ดอก ออกดอกเป็นชุด ดอกดก ไม่พักตัวในฤดูหนาว

■ *สภาวะเพื่อการเพาะปลูก* ปลูกที่ระดับน้ำลึกปานกลางถึงลึกมาก ประมาณ 30-80 เซนติเมตร พื้นที่ผิวน้ำกว้างถึงกว้างมาก ประมาณ 60-100 เซนติเมตร หากปลูกในภาชนะจำกัด ภาชนะปลูกควรกว้างไม่น้อยกว่า 50 เซนติเมตร ต้องการแสงแดด 6 ชั่วโมงต่อวัน

■ *การขยายพันธุ์* ด้วยต้นอ่อน หัว หรือจากใบ(Viviparous)

บัวผัน 'เชอร์รี่ บราย์น'

ชื่อวิทยาศาสตร์ : Nymphaea sp.
ชื่อสามัญ : Nymphaea 'Shirley Bryne'
ชื่อไทย : 'เชอร์รี่ บราย์น'
ถิ่นกำเนิด : สหรัฐอเมริกา
ผู้ผลิต/ปีที่ผลิต : Mr. Don Bryne/ค.ศ. 1992

Tropical Day Blooming Waterlily
'Shirley Bryne'

ลักษณะพันธุ์

- ***ใบอ่อน*** รูปไข่ หน้าใบสีเขียวอ่อน หลังใบสีเขียวอ่อน มีจุดสีชมพูประปราย
- ***ใบแก่*** รูปไข่ หน้าใบสีเขียวเข้มขึ้น หลังใบสีเช่นเดียวกับใบอ่อน ขอบใบจักมนไม่เป็นระเบียบ ฐานใบเปิด ปลายใบฐานแหลมเป็นจะงอย ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางใบประมาณ 16-20 เซนติเมตร
- ***ก้านใบ ก้านดอก*** สีเขียวปนน้ำตาล ไม่มีขน
- ***ดอกตูม*** ทรงดอกโคนกว้างปลายเรียว สีเขียว
- ***ดอกบาน***
  - สีกลีบดอก สีชมพูสด
  - เกสร อับเรณู - สีชมพูเข้ม ก้านชูอับเรณู-โคนสีเหลืองปลายสีชมพูเข้ม เกสรเพศเมีย - สีเหลือง
  - ทรงกลีบดอก โคนกว้างปลายเรียว
  - ทรงดอกบาน รูปถ้วย
  - ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางดอก 12-15 เซนติเมตร
  - กลีบดอก ซ้อน (24-28 กลีบ)
  - กลิ่น หอมมาก
  - การให้ดอก ออกดอกตามกันเป็นชุด ค่อนข้างดก ไม่พักตัวในฤดูหนาว
- ***สภาวะเพื่อการเพาะปลูก*** ปลูกที่ระดับน้ำลึกปานกลางถึงลึกมาก 40-80 เซนติเมตร พื้นที่ผิวน้ำกว้างถึงกว้างมาก ประมาณ 60-120 เซนติเมตร หากปลูกในภาชนะจำกัด ภาชนะปลูกควรกว้างไม่น้อยกว่า 40 เซนติเมตร ต้องการแสงแดด 4-6 ชั่วโมงต่อวัน
- ***การขยายพันธุ์*** ด้วยต้นอ่อนหรือหัว และสามารถขยายพันธุ์ได้ทางใบ (Viviparous)

ชื่อวิทยาศาสตร์ : Nymphaea sp.
ชื่อสามัญ : Nymphaea 'Tina'
ชื่อไทย : ตินา
ถิ่นกำเนิด : สหรัฐอเมริกา
ผู้ผลิต/ปีที่ผลิต : Van Ness Water Garden/ เผยแพร่ ค.ศ. 1974

Tropical Day Blooming Waterlily
'Tina'

ลักษณะพันธุ์

■ *ใบอ่อน* รูปไข่ ด้านหน้าใบสีเขียวเข้ม หลังใบสีเขียวอ่อนเหลือบน้ำตาลอ่อน

■ *ใบแก่* รูปไข่ หน้าใบสีเขียวเข้มกว่าใบอ่อน หลังใบสีเช่นเดียวกับใบอ่อน ขอบใบจักมนไม่เป็นระเบียบ ฐานใบเปิด ปลายฐานใบแหลมเป็นจะงอย ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางใบประมาณ 15-20 เซนติเมตร

■ *ก้านใบ ก้านดอก* สีน้ำตาล ไม่มีขน

■ *ดอกตูม* ทรงดอกโคนกว้างปลายเรียว สีเขียวขี้ม้า

■ *ดอกบาน*
- สีกลีบดอก ม่วงแดง
- เกสร อับเรณู - สีม่วง ก้านชูอับเรณู - สีเหลือง เกสรเพศเมีย - สีเหลือง
- ทรงกลีบดอก เรียวยาว
- ทรงดอกบาน แผ่ครึ่งวงกลม
- ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางดอก 12-15 เซนติเมตร
- กลีบดอก ไม่ซ้อน (18-20 กลีบ)
- กลิ่น หอมมาก
- การให้ดอก ออกดอกเป็นชุด ดอกค่อนข้างดก ไม่พักตัวในฤดูหนาว

■ *สภาวะเพื่อการเพาะปลูก* ปลูกได้ที่ทุกระดับความลึกของน้ำ ตั้งแต่ 20-80 เซนติเมตร พื้นที่ผิวน้ำแคบถึงกว้างมาก ประมาณ 30-60 เซนติเมตร หากปลูกในภาชนะจำกัด ภาชนะปลูกควรกว้างไม่น้อยกว่า 40 เซนติเมตร ต้องการแสงแดด 4-6 ชั่วโมงต่อวัน

■ *การขยายพันธุ์* ด้วยต้นอ่อนหรือหัว และสามารถขยายพันธุ์ได้ทางใบ (Viviparous)

บัวฝรั่ง 'มาร์ลิเอเซีย อัลบิด้า'

ชื่อวิทยาศาสตร์ : Nymphaea sp.
ชื่อสามัญ : Nymphaea 'Marliacea Albida', 'Marliac White'
ชื่อไทย : 'มาร์ลิเอเซีย อัลบิด้า', 'มาร์ลิแอ็ก ไวท์'
ถิ่นกำเนิด : ฝรั่งเศส
ผู้ผลิต/ปีที่ผลิต : Mr. Joseph B.L. Marliac/ ค.ศ. 1880

Tropical Day Blooming Waterlily

'Marliacea Albida'

ลักษณะพันธุ์

■ *ใบอ่อน* รูปกลมเกือบเป็นรูปไข่ หน้าใบสีเขียวขี้ม้า หลังใบสีเขียวเหลือบน้ำตาล มีรูปหอกสีเขียวตามแนวแกนใบ

■ *ใบแก่* รูปกลมเกือบเป็นรูปไข่ หน้าใบสีเหมือนใบอ่อน หลังใบสีเขียว ขอบใบเรียบ ปลายใบมน ฐานใบเปิดมาก ปลายฐานใบเป็นจะงอยปลายมน ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางใบ ประมาณ 15-20 เซนติเมตร

■ *ก้านใบ ก้านดอก* สีเขียวอ่อนเหลือบน้ำตาล มีขนอ่อนบางๆ

■ *ดอกตูม* ทรงดอกโคนและปลายเรียว ตรงกลางกว้าง สีเขียวขี้ม้า

■ *ดอกบาน*

- สีกลีบดอก ขาว
- เกสร อับเรณู-ก้านชูอับเรณู-เกสรเพศเมีย-สีเหลือง
- ทรงกลีบดอก โคนและปลายเรียว ตรงกลางกว้าง
- ทรงดอกบาน รูปถ้วยถึงแผ่ครึ่งวงกลม
- ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางดอก 10-15 เซนติเมตร
- กลีบดอก ซ้อน (24-28 กลีบ)
- กลิ่น หอมอ่อน
- การให้ดอก ทยอยออกดอกตามกัน ดอกดก ไม่พักตัวในฤดูหนาว

■ *สภาวะเพื่อการเพาะปลูก* สามารถปลูกได้ที่ระดับความลึกของน้ำตื้นถึงลึกมาก ประมาณ 15-18 เซนติเมตร ความกว้างของผิวหน้าน้ำแคบถึงกว้างมาก ประมาณ 40 - 80 เซนติเมตร หากปลูกในภาชนะจำกัด ภาชนะปลูกควรกว้างไม่น้อยกว่า 40 เซนติมตร ต้องการแสงแดดไม่น้อยกว่า 4-6 ชั่วโมงต่อวัน สามารถปลูกในที่ร่มรำไรตลอดวันได้แต่จะให้ดอกน้อยลง

■ *การขยายพันธุ์* ด้วยหน่อหรือเหง้า

บัวผัน 'จงกลนี'

ชื่อวิทยาศาสตร์ : Nymphaea spp. (*hybrid*)
ชื่อสามัญ : 'Jongkolnee'
ชื่อไทย : จงกลนี
ถิ่นกำเนิด : ประเทศไทย

ลักษณะพันธุ์

- *ใบอ่อน* รูปไข่ หน้าใบสีเขียวอ่อน หลังใบสีม่วงแดงเข้ม มีกระสีม่วงเล็กน้อยกระจายทั่วใบ
- *ใบแก่* รูปไข่ หน้าใบและหลังใบสีเช่นเดียวกับใบอ่อน ขอบใบจักมนไม่สม่ำเสมอ ปลายใบเว้าเข้า ฐานใบเปิดบางส่วน ปลายฐานใบแหลมเป็นจะงอย ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางใบ 18-25 เซนติเมตร
- *ก้านใบ ก้านดอก* สีม่วงแดง ไม่มีขน
- *ดอกตูม* ทรงดอกโคนกว้างปลายเรียว สีเขียวขี้ม้า
- *ดอกบาน*
  - ***สีกลีบดอก*** ชมพูอ่อน ปลายกลีบสีชมพูเข้ม
  - ***สีกลีบเลี้ยงด้านใน*** ชมพูอ่อน ปลายกลีบสีเขียว
  - ***เกสร*** ไม่มีอับเรณู ก้านอับเรณู และเกสรเพศเมีย
  - ***ทรงกลีบดอก*** โคนกว้างปลายเรียว
  - ***ทรงดอกบาน*** แผ่ครึ่งวงกลม
  - ***ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางดอก*** 8-12 เซนติเมตร
  - ***กลีบดอก*** ซ้อนมากพิเศษ
  - ***กลิ่น*** หอมอ่อนๆ
  - ***การให้ดอก*** ทยอยออกตามกัน ดอกค่อนข้างดก บานประมาณ 5 วัน
- *สภาวะเพื่อการเพาะปลูก* ปลูกที่ระดับน้ำลึกปานกลางถึงลึกมาก พื้นที่ผิวน้ำกว้างมาก ต้องการแสงแดด 6 ชั่วโมงต่อวัน ฤดูหนาวไม่พักตัว แต่ให้ดอกเล็กและจำนวนน้อยลง
- *การขยายพันธุ์* ด้วยต้นอ่อน หรือหัว

Tropical Day Blooming Waterlily
'Jongkolnee'

บัวสาย
'เซอร์ กัลลาหาด'

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Nymphaea* spp. (*hybrid*)
ชื่อสามัญ : 'Sir Galahad'
ชื่อไทย : เซอร์ กัลลาหาด
ถิ่นกำเนิด : สหรัฐอเมริกา
ผู้ที่ผลิต/ปีที่ผลิต : Mr. Martin E. Randig/ ค.ศ. 1965

ลักษณะพันธุ์

■ *ใบอ่อน* รูปไข่ หน้าใบสีเขียว หลังใบสีน้ำตาลอมเขียว มีแต้มกระจาง ๆสีม่วงแดง ปลายใบมน

■ *ใบแก่* รูปไข่ หน้าใบและหลังใบสีเดียวกับใบอ่อน ขอบใบจักแหลมสม่ำเสมอ ปลายใบมน ฐานใบเปิด ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางใบ 15-25 เซนติเมตร

■ *ก้านใบ ก้านดอก* สีน้ำตาลอมเขียวเข้ม ไม่มีขน

■ *ดอกตูม* ทรงดอกเรียวยาว สีเขียว

■ *ดอกบาน*
- ***สีกลีบดอก*** ขาว
- ***สีกลีบเลี้ยงด้านใน*** ขาว
- ***เกสร*** อับเรณู-สีเหลือง ก้านอับเรณู-สีเหลือง โคนขาว เกสรเพศเมีย-สีเหลือง
- ***ทรงกลีบดอก*** เรียวยาว
- ***ทรงดอกบาน*** แผ่ครึ่งวงกลมถึงแผ่ค่อนวงกลม
- ***ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางดอก*** 15-18 เซนติเมตร
- ***กลีบดอก*** ซ้อน
- ***กลิ่น*** ไม่หอม
- ***การให้ดอก*** ทยอยออกตามกัน ดอกค่อนข้างดก บาน 3 วัน

■ *สภาวะเพื่อการเพาะปลูก* ปลูกที่ระดับน้ำลึกปานกลางถึงลึกมาก พื้นที่ผิวน้ำกว้างปานกลาง ต้องการแสงแดด 5-6 ชั่วโมงต่อวัน ให้ดอกตลอดปี

■ *การขยายพันธุ์* ด้วยต้นอ่อน หัว หรือไหล

Tropical Day Blooming Waterlily
'Sir Galahad'

บัวฝรั่ง
'พีชเชสแอนด์ครีม'

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Nymphaea* spp. (*hybrid*)
ชื่อสามัญ : 'Peachest and Cream'
ถิ่นกำเนิด : สหรัฐอเมริกา
ผู้ที่ผลิต/ปีที่ผลิต : Mr. Perry D. Slocum/ ค.ศ. 1996

ลักษณะพันธุ์

■ *ใบอ่อน* รูปกลม หน้าใบสีเขียวอมบรอนซ์ มีแต้มกระสีน้ำตาลแดงจางๆ หลังใบสีแดงเลือดหมูอ่อนๆ มีแต้มกระสีม่วงแดง

■ *ใบแก่* รูปกลม หน้าใบสีเขียวเข้ม แต้มกระสีจางลง หลังใบสีน้ำตาลแดงอ่อน มีรูปหอกสีเขียวจางๆ ตามแนวแกนใบ ขอบใบเรียบ ปลายใบเว้าเข้า ฐานใบเปิด ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางใบ 12-18 เซนติเมตร

■ *ก้านใบ ก้านดอก* สีเขียวขี้ม้าแกมน้ำตาลแดง มีขน

■ *ดอกตูม* ทรงดอกโคนและปลายเรียว ตรงกลางกว้าง สีเขียว ส่วนโคนสีขาว

■ *ดอกบาน*

- ***สีกลีบดอก*** โอโรสอ่อนๆ เกือบเป็นสีครีม
- ***สีกลีบเลี้ยงด้านใน*** โอโรส เกือบเป็นสีครีม
- ***เกสร*** อับเรณู-สีเหลือง ก้านอับเรณู-สีเหลือง เกสรเพศเมีย-สีเหลือง
- ***ทรงกลีบดอก*** โคนและปลายเรียว ตรงกลางกว้าง
- ***ทรงดอกบาน*** แผ่ค่อนวงกลม
- ***ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางดอก*** 8-12 เซนติเมตร
- ***กลีบดอก*** ซ้อนมาก
- ***กลิ่น*** หอมอ่อนๆ
- ***การให้ดอก*** ทยอยออกตามกัน ดอกค่อนข้างดก บาน 3 วัน

■ *สภาวะเพื่อการเพาะปลูก* ปลูกที่ระดับ ลึกปานกลาง พื้นที่ผิวน้ำกว้างปานกลาง ต้องการแสงแดด 5-6 ชั่วโมงต่อวัน ให้ดอกตลอดปี

■ *การขยายพันธุ์* ด้วยหน่อ หรือเหง้า

Tropical Day Blooming Waterlily

'Peachest and Cream'

บัวฝรั่ง 'มังคลอุบล'

ชื่อวิทยาศาสตร์ : Nymphaea spp. (hybrid)
ชื่อสามัญ : Mungkala Ubon
ชื่อไทย : มังคลอุบล
ถิ่นกำเนิด : ประเทศไทย
ผู้ที่ผลิต/ปีที่ผลิต : อาจารย์ ดร. ณ นพชัย ชาญศิลป์ / พ.ศ. 2539

ลักษณะพันธุ์

- *ใบอ่อน* รูปกลม หน้าใบสีเขียวเหลือบน้ำตาลแดง มีแต้มสีน้ำตาลจางๆ ข้างหลังใบสีแดงเข้มหรือน้ำตาลแดงเข้ม
- *ใบแก่* รูปกลม หน้าใบสีเขียวเข้ม รอยแต้มจางหายไป หลังใบสีแดงเข้ม ขอบใบเรียบ ปลายใบเว้าเข้า ฐานใบเปิดบางส่วน ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางใบ 8-12 เซนติเมตร
- *ก้านใบ* ก้านดอก สีเขียว มีขนเล็กน้อย
- *ดอกตูม* ทรงดอกโคนกว้างปลายเรียว สีเขียวอมน้ำตาล
- *ดอกบาน*
  -สีกลีบดอก ครีมอมแสด/เหลืองอมส้ม
  -สีกลีบเลี้ยงด้านใน สีเหมือนกลีบดอก
  -เกสร อับเรณู-สีเหลือง ก้านอับเรณู-สีเหลือง เกสรเพศเมีย-เสียเหลือง
  -ทรงกลีบดอก โคนกว้างปลายเรียว
  -ทรงดอกบาน แผ่ครึ่งวงกลม
  -ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางดอก 8-12 เซนติเมตร
  -กลีบดอก ซ้อนมาก
  -กลิ่น หอมอ่อนมาก
  -การให้ดอก ทยอยออกตามกัน ดอกดกมาก บาน 3 วัน
- *สภาวะเพื่อการเพาะปลูก* ปลูกที่ระดับน้ำลึกปานกลางถึงลึกมาก พื้นที่ผิวกว้างปานกลาง ต้องการแสงแดด 6 ชั่วโมงต่อวัน ช่วงฤดูหนาวให้ดอกน้อยลง
- *การขยายพันธุ์* ด้วยหน่อ หรือเหง้า

Tropical Day Blooming Waterlily
'Mung Ubon'

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Nymphaea* spp. (*hybrid*)
ชื่อสามัญ : Larpchaiporn
ชื่อไทย : ลาภชัยพร
ถิ่นกำเนิด : ประเทศไทย
ผู้ที่ผลิต/ปีที่ผลิต : คุณเฑียรชัย เฑียรเดชสกุล/พ.ศ. 2543

ลักษณะพันธุ์

- *ใบอ่อน* รูปกลม หน้าใบสีน้ำตาลแดงเข้ม หลังใบสีน้ำตาลแดง
- *ใบแก่* รูปกลม หน้าใบสีน้ำตาลแดงเหลือบเขียวขี้ม้า หลังใบสีเช่นเดียวกับใบอ่อน (แต่สีอ่อนกว่า) ขอบใบจักแหลม ปลายใบมน ฐานใบเปิดมาก ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางใบ 28-32 เซนติเมตร
- *ก้านใบ ก้านดอก* สีน้ำตาลแดง ไม่มีขน
- *ดอกตูม* ทรงดอกค่อนข้างเรียวยาว สีแดงเลือดหมู
- *ดอกบาน*
  - ***สีกลีบดอก*** แดงสด มีสีขาวในช่วงโคนใบ
  - ***สีกลีบเลี้ยงด้านใน*** ชมพูเข้มถึงแดง
  - ***เกสร*** อับเรณู-สีแดง ก้านอับเรณู-น้ำตาลแดง เกสรเพศเมีย-น้ำตาลแดง
  - ***ทรงกลีบดอก*** ค่อนข้างเรียวยาว
  - ***ทรงดอกบาน*** แผ่ครึ่งวงกลม
  - ***ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางดอก*** 15-18 เซนติเมตร
  - ***กลีบดอก*** ซ้อน
  - ***กลิ่น*** หอมอ่อน
  - ***การให้ดอก*** ทยอยออกตามกัน ดอกค่อนข้างดก บาน 3 วัน
- *สภาวะเพื่อการเพาะปลูก* ปลูกที่ระดับน้ำปานกลางถึงลึก พื้นที่ผิวน้ำปานกลาง ต้องการแสงแดด 6 ชั่วโมงต่อวัน ไม่พักตัวในฤดูหนาว
- *การขยายพันธุ์* ด้วยต้นอ่อน หัว หรือไหล

Tropical Day Blooming Waterlily
'Larpchaiporn'

บัวฝรั่ง 'ซันไรส์'

ชื่อวิทยาศาสตร์ : ***Nymphaea spp.***(hybrid)
ชื่อสามัญ : ***'Sunrise'***
ชื่อไทย : ซันไรส์
ถิ่นกำเนิด : สหรัฐอเมริกา หรือฝรั่งเศส

ลักษณะพันธุ์

- *ใบอ่อน* รูปกลม หน้าใบสีเขียวเข้ม มีกระสีแดงเลือดหมูทั่วใบ หลังใบสีเขียวอมแดงเลือดหมู มีกระสีเลือดหมูทั่วใบ และมีรูปหอกสีเขียวตามแนวแกนใบ
- *ใบแก่* รูปกลม หน้า สีเขียวเข้ม กระสีจางลง หลังใบสีเช่นเดียวกับใบอ่อน ขอบใบเรียบ ปลายใบเว้าเข้าเล็กน้อย ฐานใบเปิด ปลายฐานใบเป็นจะงอย ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางใบ 10-15 เซนติเมตร
- *ก้านใบ ก้านดอก* สีเขียว มีขนสีน้ำตาล
- *ดอกตูม* ทรงดอกโคนกว้างปลายเรียว สีเขียวเข้ม
- *ดอกบาน*
  - ***สีกลีบดอก*** เหลือง
  - ***สีกลีบเลี้ยงด้านใน*** เหลือง
  - ***เกสร*** อับเรณู-สีเหลือง ก้านอับเรณู-สีเหลือง เกสรเพศเมีย-สีเหลือง
  - ***ทรงกลีบดอก*** โคนกว้างปลายเรียว
  - ***ทรงดอกบาน*** แผ่ค่อนวงกลม
  - ***ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางดอก*** 8-12 เซนติเมตร
  - ***กลีบดอก*** ซ้อนมาก
  - ***กลิ่น*** หอมอ่อนมาก
  - ***การให้ดอก*** ทยอยออกดอกตามกัน ดอกดกบาน 3 วัน
- *สภาวะเพื่อการเพาะปลูก* ปลูกที่ระดับน้ำลึกปานกลางถึงลึกมาก พื้นที่ผิวน้ำกว้างปานกลางถึงกว้างมาก ต้องการแสงแดด 6 ชั่วโมงต่อวัน ให้ดอกตลอดปี
- *การขยายพันธุ์* ด้วยหน่อ หรือเหง้า

Hardy Waterlily
'Sunrise'

ชื่อวิทยาศาสตร์ : Nymphaea sp.
ชื่อสามัญ : Nymphaea 'Piyalarp'
ชื่อไทย : ปิยลาภ
ถิ่นกำเนิด : ประเทศไทย
ผู้ผลิต/ปีที่ผลิต : ดร.เสริมลาภ วสุวัต/พ.ศ. 2541

Hardy Waterlily
'Piyalarp'

ลักษณะพันธุ์

- *ใบอ่อน* รูปไข่ ด้านหน้าใบสีเขียว หลังใบสีเขียวเหลือบน้ำตาลอ่อน
- *ใบแก่* รูปไข่ ด้านหน้าใบและหลังใบสีเช่นเดียวกับใบอ่อน ขอบใบจักแหลมเป็นระเบียบ ปลายใบแหลม ฐานใบเปิด ปลายฐานใบแหลม ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางใบ ประมาณ 20-25 เซนติเมตร
- *ก้านใบ ก้านดอก* สีน้ำตาล ไม่มีขน
- *ดอกตูม* ทรงดอกโคนและปลายเรียว ตรงกลางกว้าง สีเขียว
- *ดอกบาน*
  - ***สีกลีบดอก*** ชมพู
  - ***เกสร*** อับเรณู-สีเหลือง ก้านชูอับเรณู-สีชมพูอ่อน เกสรเพศเมีย-สีเหลือง
  - ***ทรงกลีบดอก*** โคนและปลายเรียว ตรงกลางกว้าง
  - ***ทรงดอกบาน*** รูปถ้วย
  - ***ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางดอก*** 18-20 เซนติเมตร
  - ***กลีบดอก*** ซ้อน (24-28 กลีบ)
  - ***กลิ่น*** ไม่มีกลิ่น
  - ***การให้ดอก*** ทยอยออกตามกัน ดอกดก ไม่พักตัวในฤดูหนาว
- *สภาวะเพื่อการเพาะปลูก* สามารถปลูกได้ที่ระดับความลึกของน้ำปานกลางถึงลึกมากประมาณ 30-80 เซนติเมตร ความกว้างของผิวหน้าน้ำปานกลางถึงกว้างมาก ประมาณ 60-100 เซนติเมตร หากปลูกในภาชนะจำกัดภาชนะปลูกกว้างไม่ควรน้อยกว่า 60 เซนติเมตร ต้องการแสงแดด 6 ชั่วโมงต่อวัน
- *การขยายพันธุ์* ต้นอ่อน จากไหล หรือหัว

รายชื่อคณะผู้จัดทำหนังสือ

ที่ปรึกษา
รองศาสตราจารย์ ดร. วิโรจ อิ่มพิทักษ์ นายกสภามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ดร.วิไลศักดิ์ กิ่งคำ รักษาการแทนรองอธิการบดีวิทยาเขตเฉลิมพระเกียรติฯ
รองศาสตราจารย์ คุณหญิงสุชาดา ศรีเพ็ญ
รองศาสตราจารย์ สุวิทย์ รัตนานันท์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สมศักดิ์ วิราพร
อาจารย์ภาคภูมิ ตันเตชสาธิต ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายกิจการพิเศษ
ดร.สมศักดิ์ ทับทิมทอง ผู้อำนวยการสำนักงานวิทยาเขตเฉลิมพระเกียรติฯ

บรรณาธิการ
ดร. จิตรา พึ่งพานิช

กองบรรณาธิการ
นางเรืองใจ คำพันธ์
นายกมล ฟองอ่อน
นายรณรงค์ เทียมทินกฤต

ผู้รวบรวมข้อมูล
อาจารย์สิทธิชัย ฮะทะโชติ
นายอนุสรณ์ กุลวงษ์
นายอนุรักษ์ เครือคำ
นางอรุณศรี นิภานันท์
นางสาวทัศนีย์ ไตรยนาม

ออกแบบปก
นายธนบูลย์ ศรีประทุมภรณ์

ประสานงาน
นางสาวพชรธรณ์ โอภาส

พิมพ์ครั้งที่ ๑	กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๙ จำนวน ๕๐๐ เล่ม
พิมพ์ครั้งที่ ๒	มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๙ จำนวน ๕๐๐ เล่ม
พิมพ์ที่	โรงพิมพ์อุดมทรัพย์การพิมพ์ อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร

